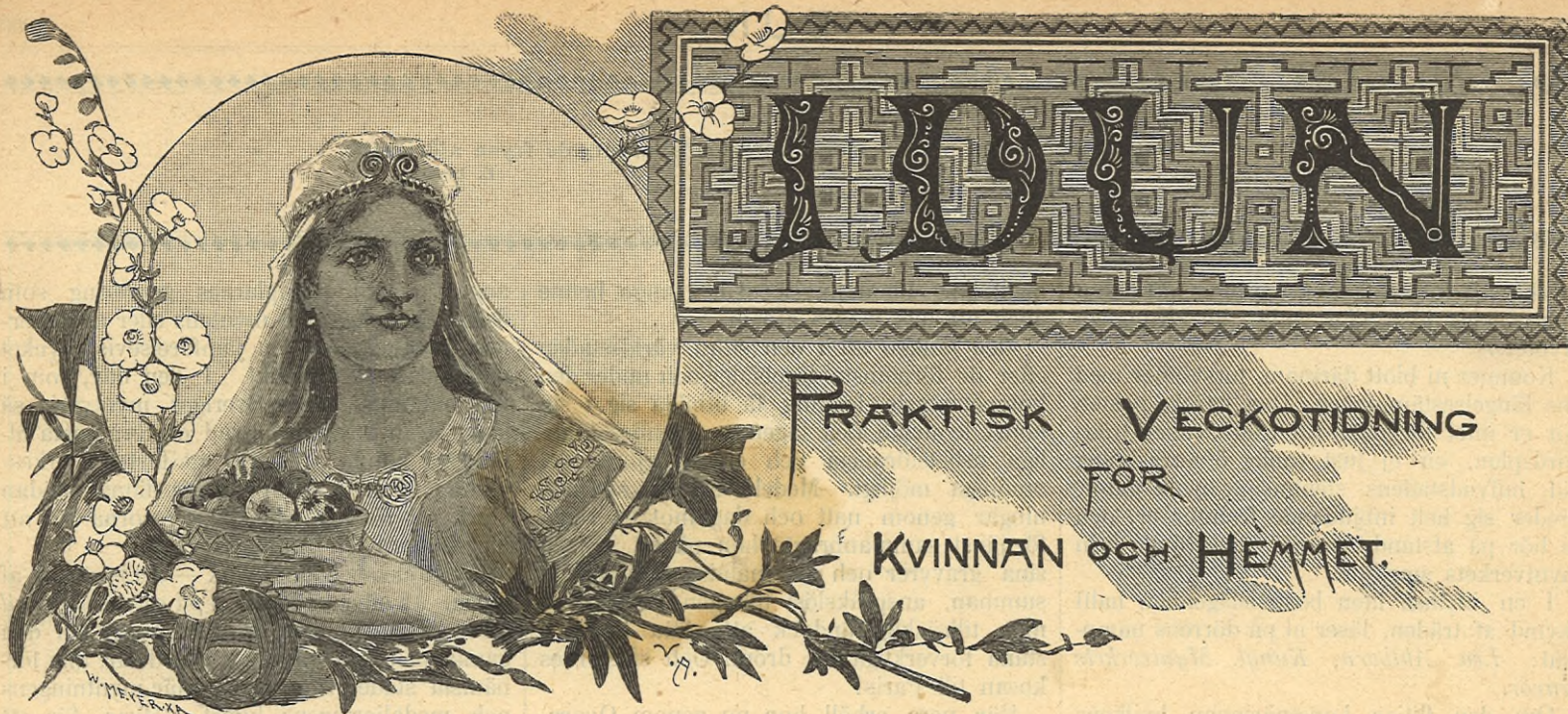

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 5 (111)

Fredagen den 31 januari 1890.

3:dje årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr pettitrad (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 6147.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lädorna samt å tidsningskontoren.</p>
--	--	--	---	--

Lea Ahlborn.

All konst är och bör vara *nationel*, säger någonstädes Martensen.

Om vi ock ej kunna medgifva, att allt, som i dessa dagar gör anspråk på att bära konstens insegel, verkligen desslikes eger en nationel prägel, så måste vi å andra sidan med glädje erkänna, att det gifves — vi tänka nu särskildt på förhållandena här hemma — konstnärer, hvilkas hela sträfvan gått och går i en sannt fosterländsk riktning.

I detta hänseende torde väl ingen stå profvet bättre än den berömda svenska kvinna, hvars namn läses här ofvan.

»Ingen är så fattig, att han ej eger en slant», lyder ordstäfvet.

Ingen svensk man eller kvinna bör då heller vara obekant med Lea Ahlborns konst. Den mest populariserade formen har den nämligen tagit sig i alla koppar-, silver- och guldmynt, som sedan sex och trettio år tillbaka för Sveriges riksbanks räkning grave-rats och präglats.

Få torde väl vidare de vara, som ej i sitt

hem uppbevara eller åtminstone mångenstädes mötts af öfriga alster af hennes konstnärliga flit, hvilken gifvit upphof till de allra flesta medaljer, minnes- och belöningspenningar, som på senare tider här hemma utgifvits af akademier, sällskap och föreningar af alla slag.

Och många äro de, som i den rikt och mångsidigt begåfvade kvinnan haft nöjet lära känna en äfven inom större stilarter med framgång verkande konstnärinna, hvilken afvunnit skulpturen triumfer, målarkonsten högst erkännansvärda resultat...

* * *

De massiva järngrindarna vända sina guldkrönta gasflar, beseglade af lås och bom, som afvärjande mot Handverkaregatans samfärdsström, och innanför deras galler synes en hotfull militärpost med taktmessiga steg, gevärd på axel, långsamt vandra fram och åter. Främlingen stannar, nyfiken och undrande. Männe ett fångelse, som så noga bevakas?

Men den underkunnige stockholmare, som

Det är med stora hjärtan som med världshafvet: de frysa aldrig till.

L. Börne.

märker er frågande min upplyser, att dessa murar och järngaller leda till »Kungliga Myntet.»

Kommer ni blott därinom, försvinner med ens fängelsestämningen. Den barske posten gör er intet för när. En trädbevuxen trädgårdsplan, en ej just vanlig öfverraskning vid hufvudstadens stenhusinträngda gator, breder sig helt inbjudande framför er, och ni hör på afstånd hammarslagen ljuda från myntverkets smedjor.

I en idyllisk liten bostadslägenhet, halft skynd af träden, läser ni på dörrrens namnplåt: *Lea Ahlborn, Kungl. Myntverkets gravör.*

Om den flitiga konstnärinnan, hvilkens tid och arbetsskicklighet ännu alljämt tagas starkt i anspråk, till äfventyrs har en minut öfrigt att slita sig från sin atelier, tar hon själf på det mest förekommande sätt emot er i den eleganta, med artistisk smak inredda salongen, glänsande af en stilenligt genomförd rococos gyllene prakt. Ni finner framför er en liten liflig kvinna, öfver hvars intelligent ansikte de 64 åren farit med mycket mild hand. Knappast ett grått strå i hennes hår, ungdomlig blick, energi och lefnadsmod i hvarje drag.

Då den, som skrifver dessa rader, för eder räkning, ärade läsarinna, nyligen gjorde fru Ahlborn sin visit, visade hon just, huru hon samma dag mottagit ett bref från *Englands Idun*, damtidningen *The Queen* i Dublin, med anhållan om porträtt att införas i dess spalter. Fru Ahlborn är vida känd och beryktad samt ofta med stor heder omnämnd i utlandets press, detta behöfde nu icke detta enda lilla exempel lära oss. Men jag tänkte vid mig själf, att det var »i grefvens tid» Idun den gången gick att införlifva ett nytt, intressant porträtt med sitt galleri för att ej behöfva stå med harmen att ha förekommit af en *utländsk kollega!*

* * *

Lea Ahlborns lefnadshistoria är historien om en outtröttlig flit, en okuflig energi och en aldrig svikande arbetslust, uppburna af rika naturliga anlag. Vi ha främst att betänka, att på den tid hon »slog sig igenom» och grundlade sin ställning, voro förhållandena vida ogynnsammare än i våra dagar för kvinnliga arbetsökare på praktiska fält. Och då medaljgravören vid Kungliga myntverket L. P:son Lundgrens unga dotter, drifven af en varm håg att egna sig helt åt konsten, sökte inträde vid Fria konsternas akademi med gifvo ej ens dess statuter dylikt åt annat än manliga elever.

Efter åtskilligt uppskof gjorde dock direktionen ett undantag för Lea Lundgren — ett första undantag, som följdes af andra och till sist gaf upphof till stadgarnes ändring i denna punkt.

Nu töfvade hon ej att med flitiga studier begagna sig af det gjorda medgifvandet, under det hon samtidigt i hemmet arbetade under faderns ledning. Längre fram, då bildhuggaren Qvarnström för en tid flyttade sin verksamhet till Paris, erbjöd han, af intresse för den förhoppningsfulla eleven denna att

medfölja. Ekonomiska skäl tvungo henne dock att tills vidare afböja.

Men tanken att i den stora världsstaden efter de förnämsta förebilder och under den kompetentaste ledning få utbilda sig i sin konst lemnade Lea ingen ro. Hennes ovanliga arbetsförmåga och energi gjorde det omöjliga möjligt. Medels trägna ansträngningar genom natt och dag mot en ringa förtjänst sammanbragte hon på ett år med sina gravyrer och sin målning den nödiga summan, anspråkslöst tilltagen visserligen, men tillräcklig ändock att sätta henne i stånd förverkliga sin dröm. Och så styrdes kosan till Paris!

Här nere erhöi hon nu genom Qvarnströms bemedling fritt tillträde till den ryktbare Toussaints atelier, där hon öfvade sig i modellering, under det hon samtidigt fullkomnade sig i graveringskonsten under ledning af vapengravören Barre.

Hennes brors tilltagande sjuklighet tvang henne emellertid att hösten 1853 återvända till Stockholm. Hon hann nätt och jämt hem att taga afsked för lifvet — af fadern, som af allhärjaren koleran rycktes bort inom få dagar.

Den sjuke brodern var ej längre i stånd att upprätthålla gravörssysslan, och »Myntet» stod i största bryderi! Verkets gamle chef, öfverdirektör Almroth, som alltid högeligen intresserat sig för Lea och hennes rika anlag, hade under hennes vistelse fallit ifrån. Och den nye — hur skulle väl hans tanke kunna falla på henne, en föga känd *kvinna?*

Där funnos dock till sist gamla vänner, som ledde hans blick till det rätta, det enda hållet, och Lea Lundgren förordnades att till en början bestrida myntgravörsbefattningen under broderns sjukdom. Och fyra år senare, då stickeln för alltid föll ur dennes hand, hade hon hunnit dokumentera sig därhän, att ingen tvekan gafs.

* * *

Men dessa fyra år och de, som närmast följde — hvilka järnprof ställde de icke på den »svaga» kvinnans arbetsduglighet och snillekraft!

»I åtta år, de åtta första,» berättade hon själf, och hennes ögon lyste ännu af välberättigad stolthet vid mödornas minne, »arbetade jag som en slaf. Jag kan säga, att jag under denna tid fick »ligga i» under 18 timmar om dygnet. Det var icke endast svårigheterna att själf sätta mig in i den till tekniken här hemma då ännu utvecklade myntgraveringskonst, jag fick själf utföra en massa snart sagdt handverksarbete, som nu lemnas i andra händer, sedan elever hunnit utbildas. Jag var då den enda — och alla verks simplaste stämpelar och sigill, postverkets gamla tidningsstämpelar, *allt* måste jag själf utföra!»

Men för denna förunderligt sega natur var hvarje ny möda endast en ny sporre till aldrig slappnande verksamhet. På den tiden, då Lea Ahlborn — hon ingick år 1854 äktenskap med ornamentsbildhuggaren Karl Ahlborn — öfvertog sin faders värf vid »Myntet», stod konstens teknik, hvad

angick såväl stämplarnes gravering som deras härdning och myntens eller medaljernas präglings, på en jämförelsevis mycket ofulländad ståndpunkt. I den dag, som i dag nämnes, anses Sveriges myntverk så långt ifrån stå efter, hvad de förnämsta utländska kunna prestera, att fastmer yrksteknici från fjärran länder finna mödan värdt att företaga de långa resorna för att här studera fru Ahlborns verk.

Ty att det *är* hennes verk — det bestrides af ingen. År efter år har hon *på egen bekostnad* företagit långa och dyrbara resor till den gamla och nya världens alla delar, alla förnämsta städer framför allt, där myntningens och medaljeringens konst utöfvas, för att studera de tekniska framstegen på olika områden. Hon har med kvinnlig list, smidighet och ihållighet skaffat sig tillträde, där yrkeshemlighetsmakeriets skarpaste kontroll stängt alla vägar för männen, för de andra. Och sedan hon så samlat sina erfarenhetsskordar, har hon här hemma omsatt dem i praktisk tillämpning. Hon har aldrig skytt, att själf i verkstaden och smedjan öfvervaka grof-arbetets gång och att med samma hand, som nyss under loupén med underbar precision förde stickeln till minutiöst utarbetade detaljer, taga uti det glödande järnet för att reglera dess härdning.

* * *

Att här komma med någon fullständig förteckning på Lea Ahlborns verk kan ej falla oss in. De äro därtill såväl allt för många som förr tillräckligt kända. Vi vilja endast i all korthet erinra om några af de i ett eller annat hänseende märkligaste.

Förutom de redan förut omnämnda samtliga myntstämplarne uppgå fru Ahlborns *svenska* medaljer till öfver 300, ett helt historiskt galleri, där gången och innevarande tid mångfaldigt representeras. Öfver samtliga regenter och regentinnor af det Bernadotteska huset har hon graverat minnespenningar; särskildt erinra vi om den synnerligen vackra medalj, Stockholms stad lät prägla vid det nuvarande konungaparets silfverbröllop. Förmålningsmedaljen öfver kronprins Gustaf och Viktoria är ock mycket känd och populär.

Den största svenska medalj, som någonsin präglats, och obestriddigen ett af konstnärinnans allra yppersta alster på detta område är medaljen öfver Upsala universitets 400-årsjubileum, som håller 3½ tum (10½ centimeter) i genomskärning. Vegamedaljen är likaledes i godt minne som ett synnerligen lyckadt konstverk.

Huru vidt fru Ahlborns rykte trängt utom fosterlandets gränser, bevisas främst af de smickrande uppdrag, som fjärran ifrån kommit henne till del. Så graverade hon 1883 för staden New-York medaljen till 100-årsjubileet af Förenta staternas själfständighetsförklaring; från England, Finland och Norge ha uppslagen gifvits till flere af hennes verk.

På det rent plastiska området har hon ock öfvat en framgångsrik verksamhet med

en mängd karaktäristiska porträttbyster och åtskilliga helfigurer.

* * *

Att yttre utmärkelser och erkännanden åtföljt så mycken konstnärlig talang, framgångsrikt arbete och fosterländsk offervillighet är endast den sanna förtjänstens minsta lön. Den största bär den själf med sig i den inre stolta tillfredsställelsen af en ovanlig lifsgärning, af en trogenhet i »pundets förvaltande», som blott få kunna berömma sig af.

Och att, ännu vid en framskriden ålder i full själs- och arbetskraft, från den trängre kretsen af ett lyckligt hemlif kunna blicka tillbaka öfver slika vidder, tillryggalagda med segerns honnör, det måste vara en skön lott, och, som Angelikas skald sjunger:

»mödan i minnet
lefver som möda ej mer, lefver som vunnen triumf.»

Johan Nordling.

Det vackra medaljporträttet å första sidan har fru Ahlborn haft vänligheten själf teckna åt Iduns läsarinor.

Serenad.

*En doftning len af hvit syren,
en ljuf och långsam kantilen
ur guldregnssnärens gömma;
på hvita lakan, hvit och fin,
bak sängens hvita tyllgardin,
min veka, blundande blondin
har lagt sig ned att drömma.*

*Nu faller natt, ur blomrabatt
aromen stiger söt och matt;
o, mina sånger, sjungen
en vårnattsvaka, ljus och lång,
o, sjungen, sjungen lyckans sång
och hennes tanke gång på gång
i lena vågor gungen!*

*Hon slumrar tryggt, och drömmen
skyggt
ett slott åt hennes längtan byggt
på luftiga arkader,
med park som full af rosor står,
af palmer och cytisers snår,
där högt fontänens vatten går
i gnistrande kaskader...*

*En doftning len af hvit syren,
en ljuf och långsam kantilen
att hennes fägring sjunga,
att vyssa sakta, sakta in
i drömmar hjärtevännen min
och hennes kyska jungfrusinn
på lyckans bolstrar gunga.*

Emil Kléen.

Ett ord.

Af Ave.

Ett ord för litet kan stundom vålla mera bryderi än ett för mycket. Denna erfarenhet har jag haft många gånger, då det gällt att utjämna ledsamma följder af andra personers ordknapphet; nu visas det mig af »Elmas» rop om hjälp, för att öfvertyga »Ave», hur jag själf felat genom att ur den af henne anförda meningen utesluta ett ord, hvilket jag, när jag skref ifrågavarande artikel måste ha förutsatt, att alla mina läsarinor kunnat tänka sig till. För denna min förseelse anhallar jag ödmjukt om tillgift, i det jag tillika förklarar såväl min mening i omskrifna sak som orsaken, hvarför jag ej varit omständligare i min motivering.

Hvarje kvinna, som åtager sig ett arbete af den art, att det lika bra lämpar sig för mannen som för henne, gör orätt emot hela samhället, ja, hon kränker *indirekt, medelbart* sedelagen. Detta kan ju också omskrivas: Den, som ej med ord och handling arbetar *mot* en eller flere rådande oseder, han, eller hon, bidrager till att osederna främjas och utbredas. Så menade jag.

Nu erkänner jag, att det varit min skyldighet att gifva skäl för detta påstående; men då Idun är en tidning, hvilken på samma gång den läses af mogna människor, helt säkert äfven utgör en kärkommen läsning för mindre utvecklade själar, gäller det att, så vidt ske kan, undvika vissa detaljer af lifvets skuggsidor. Detta var ett af skälen till min ordknapphet i anförda punkt; det andra var min uppfattning af den betydelsefulla rörelse, som, ensidigt nog, fått namn af »kvinnofrågan», hvilken för mig är något ännu mera och större än blott en kamp *mot* mannen för våra rättigheter. Jag ser nämligen i denna vidtomfattande rörelse en sträfvan framåt och uppåt till renare sedlighet och klarare upplysning för båda könen samt däraf, som nödvändig följd, mänskligare lifsvilkor för kvinnan som för mannen. Sedelagen, fattad i högre, i kristlig mening, innehåller ju ej blott: *Du skall icke göra ondt*, utan den bjuder tillika, att människan skall aktivt ingripa för att främja det goda. Det är ju en känd sorglig sak, att ynglingen och mannen saklöst mena sig kunna bryta mot detta »*du skall icke*» och därigenom skapat åt sitt kön en undantagsparagraf till fördärf för hela mänskligheten. (Skall jag måne behöfva förklara, att i denna regel finnes plats för undantagen?) Kvinnan klagat bittert öfver denna mannens själf-tagna moral, och hon har sannerligen skäl att göra det, icke blott för det *hon* lider därvid, utan emedan mannen samt hela det mänskliga samfundet tagit skada däraf.

Men medan kvinnan klagat öfver följderna af mannens själf-tagna moral och stundom med en viss själfträttfärdighet jämför sig med honom, glömmet hon icke så sällan, att hon indirekt, medelbart, arbetar på att styrka honom i hans förmenta rättighet att sätta sig öfver det gudomliga lagbudet: *Du skall icke*. Hon förgäter, att hon är skapad att vara mannen till hjälp, icke blott i sitt förhållande som mor, hustru och syster, utan i det hela, som *en sedlig kraft*, som hjärtesidan af det mänskliga lifvet, hvilken i sig innesluter stora och ädla andliga gåfvor. Denna kvinnans bestämmelse, hvilken är något helt annat än dess vrångbild (kvinnan, mannens egendom och slafvinna), denna bestämmelse upphäfves ingalunda genom mannens försum-

melse att låta denna kraft få inflytande på samhällslifvet. Våra plikter mot mänskligheten upphäfvas ej, för det man hittills hufvudsakligen blott tillåtit oss att verka indirekt på samhällsfrågornas lösning genom den maktgärande mannen.

Nu stå vi dock vid gryningen af en tid, som vinkar och manar oss till aktivt samhällsarbete, vare sig i det stora eller det lilla. Vi äga nu åtskilliga medel och utvägar att verka direkt, omedelbart, för att skapa bättre, mänskligare, d. v. s. sedliga förhållanden omkring oss.

På det man ej må beskylla mig för att ha sökt undanflykter, skall jag tillåta mig att tillämpa mina tankar på den sak, som så häftigt upprört »Elma».

En man och en kvinna täfla om samma tjänstebefattning; hon *underbjuder honom* i fråga om lönen och afgår med sin förmenta seger. Men *hvarför* använder hon just *detta* medel för att slå tillbaka sina manliga medtäflare, det är frågan? Gör hon det, emedan hon finner, att männen i alla tider och fortfarande fått och få för höga löner, och att det är gagneligt för hela samhället, att de nedtryckas? Nej, det kan ju omöjligt vara hennes mening, minst i en tid, då man sträfvar att minska vådorna af kapitalets allt för stora hopande på få händer, och då kvinnofrågan utgör en viktig del af arbetarefrågan, hvadan det således måste ligga oss kvinnor om hjärtat, att arbetslönen, så vidt möjligt är, höjes. Hvad tänker hon då på, när hon *underbjuder* den arbetssökande mannen?

Jag fruktar, att hon då tänker blott och bart på sig själf, som på en varelse, den där ej står i någon förpliktelse till samhället, och resonnerar så här: »Jag eger ett föräldrahem, där jag fortfarande kan bo — kanske också äta — fritt. Jag har blifvit uppfostrad till dygd och goda seder, är van vid ett enkelt, sparsamt lefnadssätt, är herre öfver mina begär och är, i min egenskap af bildad kvinna, tämligen skyddad för svårare frestelser. Min medtäflare däremot har ej längre något föräldrahem, utan måste betala hyra för sin bostad och äta på värdshus eller dylikt. Detta ger mig redan en fördel framför honom. Därtill kommer äfven något annat: Han är en ung man, har sannolikt samma vanor som de flesta karlar och lefver något — fort. Just denna sista omständighet kommer nu mig särdeles till pass. (Jag skall ju ej gifva mig med honom och är lyckligtvis ej heller släkt med karlen). För att lefva så som han nu gör, måste han skaffa sig en stor aflöning för sitt arbete, och jag behöfver följaktligen bara *underbjud* honom för att få platsen.»

Det är dock föga troligt, att själfviskheten ens får så bestämd form i hennes tanke; om hvarje kvinna bara värdade sig om att tänka och att för sig själf kläda tanken i ord, skulle många af oss säkert handla klokare än att sätta sin egen skenbara fördel i strid mot en medmänniskas och sitt eget sanna bästa.

Nu tror en sådan platssökande kvinna sig vara utan alla förpliktelse till denne manlige individ, som hon möjligen blott känner genom ryktet. Hon har ej tillfogat honom något ondt, inte rår hon för att männen ha sin egen sedelag, hvilken i bland faller sig *dyr* för dem? I hvarje fall rår *hon* ej för, huru *denna* man lefver! Detta är ju det gamla kända: »Skall jag taga vara på min broder?»

Men förutsatt, att dessa två äro bekanta, att de träffas under själfva täfningstiden,

hvilken frestelse då för den självviska kvinnan att åtminstone medelbart styrka den manlige medtäflaren i hans ärfda och förvärfda inbillning, att mannens natur är sådan, att han nödvändigt måste ha en hel del kostsamma oseder! Tänk, om han allvarligt bad henne säga sin mening om denna sak! Tänk om han just då fattat ett beslut att ändra sitt lefnadssätt och försöka lefva på en ringare inkomst. Männe hon då, utan all egenytta, utan biasikter, skulle uppmuntra honom i detta beslut eller blott slå bort saken med skämt eller ett par talesätt? Männe självvisheten här skulle uppgifva sitt säkra öfvertag? — Är det ej bäst för oss alla arbetsökande kvinnor att besvara dessa och liknande samvetsfrågor med den ödmjuka bönen: Bevara oss från frestelsen och fräls oss från det onda?

Och å andra sidan: Männe en ung man sporras att höja sig till en större sedlighet genom utsikten, att, som följd af ett ordentligare och sparsammare lefnadssätt, för framtiden tvingas till att, i sin ordning, underbjuda sina kvinnliga medtäflare eller i bästa fall få nöjas med en af kvinnan nedtryckt aflöning, utan att därtill ega hennes fördelar i ett godt hem hos föräldrar eller anförvanter? Uppröres ej vår sedlighetskänsla vid föreställningen, det vi genom att i oträngda mål nedsätta lönen för vårt arbete, vålla, att just de egenskaper — dygder — som företrädesvis tillerkännas kvinnan, blifva samvetslösa arbetsgifvare till nya medel, hvarmed de kunna skada och förtrycka?

Dessa frågor torde väl förtjäna att, i allt lugn, behjärtas af alla *bättre lottade* arbetsökande kvinnor, och blott om och till dessa har jag i mina förra artikel talat samt uttryckligen sagt, att man af den stora skara nödställda arbeterskor, som landet tyvärr eger, ej kan eller får fordra deltagande i kampen mot missförhållandet emellan mannens och kvinnans aflöning för samma slags arbete.

Jag tror nämligen ej på någon större väl-signelse genom strejkväsendet.

»Elma» skall ha ett ärligt menadt tack för det hon, om än *indirekt*, visade mig vådan af att i en mening afknappa ett ord, under förutsättning att man i alla fall blir förstådd af sina läsare; jag vill bjuda till att »aldrig göra så mera».

Dessutom öppnade nu detta enda understrukna ord dörren till ett bildergalleri, länge stängdt och gömdt i mitt minne, och jag känner mig manad att framdeles med några af dessa bilder illustrera mina tankar om den stora skada, som vållats samhället och den enskilde genom kvinnans ställning *bakom* mannen och hennes däraf vordna vana att verka indirekt samt glida undan ansvaret.

Störd siesta.

Det var söndagseftermiddag och familjen var samlad i husfaderns rum. En hemtreflig brasa upplyste rummet. Far själf låg på chäslongen, rökande sin högt värderade pipa, och mor satt med den lilla ettaringen i knäet, berättande sagor för tripp-trapp-trullingarne, hvilka stodo i ring om henne.

»Hvad dessa söndagseftermiddagar äro ljufiga!» afbryter den rökande, i det han drager ett sådant där njutningsrikt, djupt drag ur favoriten.

»Ja, så fridfulla och hemtrefliga!» De små lemnas nu ut till Anna i barnkammaren, mor tänder lampan och slår sig bekvämt ned i fätöljen för att läsa högt ur sin roman, som hvilat sedan förra söndagen. De ha nu hunnit ordentligt och väl sätta sig in i situationen, då tamburklockan förkunnar, att friden är störd.

»Säkert någon, som söker flickorna»; men Anna inträder och anmäler herr och fru N—n.

Hade nu herrskapet N—n sett den blick vårt störda par vexlade, helt säkert hade de retirerat i tamburen, men de märkte ej annat än ett vänligt mottagande, och snart äro prat och traktering i gång. Vårdinnan måste litet emellan springa ifrån för att vara behjälplig med barnens läggning, barnen, som märka någon ovanlig oro, bli kinkiga, jungfru Anna som bespetsat sig på en ledig stund, då barnen blifvit lagda, blir ur humör, och frun själf finner allsammans tråkigt och upp- och nedvändt. Ändtilligen kommer kokerskan hem, supén ombestyres, och vår lilla fru får en stunds ro. Stämningen blir gladare, slutligen vill man aldrig skiljas, och klockan slår tolf, innan herrskapet N—n bryter upp.

»Nå, gumman lilla, det blef ju trefligt till slut — tror ingen märkte vår missräkning.»

»Nej, men jag kan inte förstå, hvarför folk inte kan hålla sig hemma om söndagarne. Äro de då så utsjuka, så ha de ju teatrarne att gå på. En så pass gammal husmor, som själf haft små, borde väl förstå, att man ogärna tager emot på söndagen, då man vanligen har en tjänare mindre till hjälp — och så just då barnen skola läggas» — så muttrar vår lilla fru, i det hon går ordnande omkring, lägger ett märke, där läsningen afbröts, stoppar om barnen och lugnar sig slutligen, då fars snarkning tillkännager, att hon ej vidare har någon åhörare.

Janne.

En vintermorgon i Paris' hallar.

Några studier från franska kökets förrum af Alvar Arfwidsson.

Ni har läst åtskilligt om Frankrike och Paris, om Frankrike såsom »kökets parnass» och om Paris såsom toppen på denna parnass, inte saunt? Ni vet, att de franska kockarne äro artister, af hvilka ni kanske skall hemta en, när ni blifvit rik, — *mycket* rik, förstås! — och . . . ja, när allt kommer omkring, är ni kanske själf en smula invigd i det franska kökets ljuftva hemligheter?

Ni vet, att Paris har bortåt $2\frac{1}{2}$ million invånare, d. v. s. $2\frac{1}{2}$ million munnar. Men vet ni också, hvarifrån maten kommer till alla dessa munnar? Vet ni, att det nästan uteslutande är ifrån *en enda* plats i hela den stora, förfärligt stora staden?

Detta ställe kallas hallarne — *les halles centrales*.

Som jag en februarimorgon förlidet år — ni låg då än i er slummer, min vackra väninna — i sex timmar genomströfvat dessa zinkpalatser, som jag ville kalla franska kökets *antichambres*, kan jag lemna er en skildring däraf. Och jag gör det med så mycket mera skäl, som ni själf helt säkert, i egenskap af dam, aldrig kommer att befinna er där vid den rätta tiden.

Matvaror och viktualier tillhöra just inte de ämnen, som ligga skönlitteraturen nära; strängt taget är det egentligen blott nya skalders osålda dikthäften, hvarmed viktualierna få göra bekantskap. Jag tvekade också att fatta pennan, ända tills jag en dag läste, att Alexandre Dumas d. ä:s — författarens till Musketörerna och Monte Cristo — sista alster varit — ett kökslexikon!

Till hallarne alltså.

* * *

Jag vandrar nedför Rue de Rivoli. Klockan är $\frac{1}{2}$ 4. Det är mörkt omkring mig. Paris sover.

Blott en och annan gatsopare är i rörelse, och de enda ljusa fönstren höra till Les magasins du Louvre: det dammas och borstas för den stora dampublikens besök i morgon.

Jag viker af uppåt den lilla Rue du Pont Neuf . . . med ens bländas ögat: en komplex af gigantiska palatser, som skimra i skarp belysning mot den svarta natthimlen. Det är *les halles centrales*, af hvilka 6 ligga på högra, 4 på venstra sidan af den breda mittelgatan.*

Ah, jag trodde det väl också! Så skall den plats se ut, därifrån en världsstad hemtar sin födal!

Jag följer midtelavenyen till torgets nord-vestra hörn, där St: Eustache's vittrade murar resa sig spöklikt ur dunklets krets; kring de blå-röda, upplysta annonskioskerna röra sig fram och tillbaka några människo-silhouetter, men tyst är det och samtalen föras i sömningt hviskande ton.

Från den första hallen antyder redan på afstånd en rå, från köttluk, hvad som hyses där inne. Det var i går kväll, som största delen af köttet hitfördes från de stora slakterierna — *les abattoirs* — uppe i La Villette. Men äfven nu komma väldiga fordon (med grön duk öfverspänd i form af hvalf) framrullande för att öka köttkvantiteten. Där inne hänga i snart sagdt oändliga rader nyslaktade, blodiga djur, från de jättelikaste, normandiska oxarne till små, näpna får — i synnerhet de sistnämnda, ty *gigot* är en i Paris mycket värderad föda.

Hur mycket kött tror ni också, att man årligen konsumerar i Seinestaden? Gissa! *Elthundra åttiofem millioner kilo!*

Åt legymerna, grönsakerna, äro både den andra och den tredje hallen egnade. *Två* hallar bara åt dem? Ja, ni vet väl, huru mycket mera man äter af grönsaker, liksom af bröd, i Frankrike än i Sverige!

Här ligger allting ännu *utanför*; det är endast kött-hallen, som är öppnad. Matematiskt — jag ville säga ordnade af en strateg — ligga här kälhufvudena uppstaplade i pyramider, pyramider af ljus, frisk och sval-lande grönska. Och lökväxterna se'n; dem har man finputsat och upplagt i batterier. Svamparne och potatisarne ligga, äfven de, ordnade i mönstergilla bataljoner — färdiga att upplösas i reträtt vid första köparens ankomst.

Jag glömde rent af att säga, hvarifrån de kommit, alla dessa födoämnen. Man ser det på egarne, — mest gummor och gubbar — som vaka öfver sina tillhörigheter som öfver ataliska skatter! De ha hitförts från omnejden af Paris och de representera stora summor af — förhoppningar åtminstone. Se där t. ex. kommer en ny vagn med skrangliga hjul. Hästen ledes in af den gamle bonden, medan hans äkta hälft tronar högt uppe på grönsakshögen. Då de stannat, frågade jag gubben, hvarifrån han var.

Fem (franska) mil hade under 32 års tid det gamla paret hvarje natt kört till Paris, och fem mil hade de hvarje morgon haft att återvända.

»Ni bör då vara en burgen man,» utbrister jag.

»Ah, *m'sieu*, inte är det mycket, precis, men hvad gör man inte för att lefva!» svarar gubben med ett godmodigt leende.

Så försvinner han bland de hviskande grupperna i halfmörkret.

* * *

* 2 nya hallar hålla för närvarande på att uppföras.

Både själfva hallarne och källarne äro upplysta och bevakade hela natten.

Jag själf gick in i ett nattkafé för att värma mig med en kopp kaffe. Men ehuru jag i och för min nattliga vandring lånat mig en slokhatt *à l'italienne* och anlagt min långa resrock, hvars krage jag till yttermera visso hade uppvikt, fann jag publiken alltför misstänkt. Jag lemnade därför det lilla eleganta kaféet, innan *alla* stolar voro sönderslagna.

Också en sida af lifvet kring hallarne!

* * *

Tiden lider och himlens svarta färg ljusnar till grått. Landtborna komma i allt större antal. Torget förslår ej längre. Nu krälar och myllrar det i sidogatorna...

Klockan 6 slås dörrarna upp.

»Man öppnar, man öppnar!» ropas det, och in i hallarne strömma nu, huller om buller, liksom i en våldsamt kamp egarrinnorna af de 1,500 butiker, hvaraf hallarne bestå. Och medan de flämtande gasblossen där ute kämpa med dagbräckningen, stiger mumlet allt starkare uppåt... det breder ut sig... det växer till sorl...

I den breda midtelavenyen ökas trängseln och villervallan, vagnar rada sig vid vagnar med gröna, hvälfda tak, hästar frusta, och hjul gnissla. Nu är den första kommersen börjad — butikegarinnornas. De armbåga sig ut på trottoaren, de betrakta varorna, de fråga efter priset, de rycka på axlarna, de tillkalla bärarne, *facteur*'erna, som samlas i allt större skaror — pittoreska karlar i blå blusar och blodröda, napolitanska mössor och med sin fyrkantiga korg fastbunden på ryggen. Man köpslår, man lassar af och lassar på, man tränges, man brottas, utan misskund, utan pardon — det kunde kallas en strid för tillvaron!

Och medan gasen släcks och dagsljuset böljar in i ljusblå floder, är det ett dån, som stiger upp mot zinkhvalfven...

(Forts. och slut i nästa n:r.)

Priset i Iduns julklappsbar

har tilldelats fru Ebba Larsson, Lund, hvilken insände en hel serie omväxlande beskrifningar, af hvilka flere erhållit våra läsarinners förord.

Redaktionen.

Att hembrygga godt öl och svagdricka.

Prisbelönt svar å prisfrågan I.

För att få ett godt öl och måltidsdricka fordras väl beredd malt, och då denna uppsats väl särskildt är afsedd för landtfruar, äro de ju i tillfälle att i sina hem mäla för att få en både billigare och bättre vara, än den man köper. Jag har därför ansett lämpligt att inleda min uppsats med en beskrifning på, huru god malt åstadkommes.

* * *

Man sätter upp ett lagom stort kar, väl rengjort, på en bänk, lägger en slä emot på baksidan under botten, så att det lutar emot tapphälet.

En torr viska eller halmvridning lägges innanför tapphälet. Då detta är gjordt, ilägges stridt och viktigt korn, och friskt brunsvatten slås därpå, hvar efter tappens urtages, så att vattnet får sila igenom och taga med sig allt dam, som möjligen kan finnas i kornet. Sedan sättes tappens åter i, och öses så mycket vatten på, att det står väl öfver kornet, och får det stå i 3 dygn, efter hvilken tid vattnet tappas från kornet, som får ligga kvar i karet för att taga värme och visa tecken till grodd, omkring två dygn under den kallare årstiden, men blott ett

under vår- och hösttid. Sommartid brukar man vanligen ej mäla.

Kornet lägges därefter upp i hög på ett väl skurdadt golf för att gro ut. Och bör det under tiden flitigt omröras och hopläggas i än tjockare, än tunnare lager, för att gro ut jämnt. Skulle mältnen kännas vara allt för torr, bör man slå på några skopor vatten och blanda om den väl. Noga bör tillses, att den ej får gro ut för fort, så att den blir klimpig, hvadan den flitigt bör omröras med händerna. Öfver åtta dagar kunna stundom åtgå, innan mältnen blir lagom utgrodd, sedan den tagits ur karet.

För min del har jag gemenligen brukat mäla på 1½ å 2 tunnor korn (2 å 3½ hektoliter) åt gången för ett hushåll af omkring tio personer.

En gammal sägen är, att mältnen är färdig att torka, då man i en hand full af densamma finner trenne korn utgrodda. Därefter föres den nu färdiga mältnen till badstugan, som för ändamålet är förut uppeldad och varm, samt bredes ut på lafven bra tunnt under första dygnet; men då den legat där till kvällen, under flitig omröring hela tiden, lägges den i hög för att blifva söt, men utröres dock emellanåt, tills maltet är så torrt, att det knaprar under tänderna, då man biter i ett korn. Sedan föres det till kvarnen och gröpes groft. Där badstuga saknas, användes vanlig s. k. »torkplåt». Värmen i det rum, på hvars golf kornet lägges för att gro, bör ej öfverstiga åtta grader.

* * *

Och nu öfvergår jag till själfva brygden. Ett par dagar före brygden gnidas alla tunnor och kärler, som vid densamma skola användas, med granris och kallt vatten samt sedan ytterligare med stark och het enlag, hvilken sednare står kvar i kärlden ända till kvällen före brygden, då i stället friskt vatten öses. Samtidigt därmed uppmätes maltet, och tages däraf allt efter som man vill hafva ölet starkt. Det lägges ned i ett rymligt kar, och några skopor friskt vatten påhållas under flitig omröring. Detta kallas att »syfta» maltet, som bör blifva väl genomblött, hvarefter det täckes öfver och får stå omkring fyra timmar.

I god tid morgonen därpå kokar man upp en pannmur vatten, så att tillräcklig tillgång därpå finnes. Af detta varma vatten slås sedan några skopor i sänder på det sålunda kallt brukade maltet, och omröres grundligt alltsammans med ett s. k. »roder». Observeras bör, att högst ett ämbar vatten för hvarje gång påspädes, och fortsättes därmed, tills kvantiteten i karet blir sådan, man vill hafva den. Brukningen eller omröringen bör ske med all kraft under omkring en timmes tid, hvarefter karet väl täckes och får stå en kvarts timme. Därpå öses försiktigt det tunna ölämnat åter i den tomma pannmuren för att ånyo uppkoka, hvarpå det slås tillbaka igen i karet; detta förfaringssätt förnyas i fyra omgångar, och bör brygden under tiden stå väl öfvertäckt med en linneduk samt däröfver täcke eller filt, till kylas och därmed följande surnings förekommande. För att undvika att något af maltet följer med det tunna, då man sålunda i sakta mak öser fram och åter till och ifrån pannmuren, bör en halmkrans hopvridas och läggas under skopan, hvarmed ösningen försiggår. Nu bör det s. k. »påbäringskaret» vara i ordning, och ställes detta upp på en bänk nära pannmuren med ett mindre vedträd lagdt under botten å baksidan, så att det lutar något framåt. Käppar af en, väl barkade och rengjorda medels enlag och varmt vatten, lägges sedan kors och tvärs på botten af karet, de kortaste och flesta närmast tapphälet. Sedan hopvridas af länghalm ett armstjockt band, som lägges rundt omkring på botten, samt vidare ett kors af likadana halmstrån, hvilket lägges i midten af karet, och böra armarne på detta kors vara så långa, att de räckta öfver kanten på detsamma, och förses med knutar i ändarne. Slutligen lägges en liten halmkrans i hvarje fjärdedel samt ett lager af tunn halm däröfver. Några skopor varmt vatten påöses, för att rena halmen, och få afrinna genom tapphälet.

Under den tid vörten för fjärde gången uppkokas, bäres maltet på »rosten» (så kallas nämligen det nyss beskrifna karet), dock så, att när en half tunna däraf är påburet, bör man hafva i ordning att lägga emellan ytterligare tvänne nya halmband till ett kors och fyra små kransar samt däröfver ett tunnt halmager, alltsammans förut väl rengjort innan resten af maltet påbäres (detta under förutsättning att brygden är någorlunda stor). Vid denna påbärning af maltet bör mycken försiktighet iakttagas, så att ej för mycket för hvarje gång lägges på »rosten»; ty då händer lätt, att halmen för hastigt blir nedtryckt och därigenom själfva afrinnandet försvåras och blir för trott.

Tappen tages nu ur, och ett lagom horn inpassas i tapphälet, hvarpå den kokande vörten sakta öses

i karet och därifrån uttrinner, bildande en fin stråle. Skulle den vid afrinnandet ej befinnas lika klar som vin, så låter man den ännu en gång koka upp och passera genom »rosten» i karet.

Sedan ändtligen all ölvört afrunnit, sättes den att koka i en annan pannmur under tre timmars tid och påspädes med kokande vatten, så att ingen minskning i kvantiteten inträder. Vidare ilägges minst ett half skålpund (213 gr.) humle till tre saar öl; och bör denna humle förut hafva legat i ett säll samt där blifvit hastigt öfveröst med kokt vatten, som fått afrinna. I s. k. »julöl» bruka somliga ilägga pomeransskal och russin, ett half skålpund (213 gr.) af hvardera sorten mot tunnan (1,6 hl.) malt. Då ölet är färdigkokt, uppöses det i ett kar, som sedan sättes i ett åtta graders varmt rum för att afsvalna och sedan jäsa, hvilket senare sker genom att ilägga en half liter god färsk jäst mot öl efter en tunna (1,6 hl.) malt. Karet bör därunder vara väl täckt, och då humlen så småningom börjar flyta upp, så tappas ölet på tunna, och sprundet lägges löst öfver under halfva första dygnet. Sedan tillklämmas det hårdt, med linne lagdt emellan sprundet och tunnan, och öfvertäckes till sist med en deg af aska och vatten, som väl tilltryckes om sprundet.

Vill man buteljera ölet, så låter man dessförinnan tunnan stå orörd i en sval källare under en tid af fyra veckor, och bör vid buteljeringen noga tillses, att tunnan varsamt behandlas, så att ingen jäst medföljer, i hvilket fall buteljerna springa.

»Drickat» beredes på det sätt, att sedan man fått ölvörten i pannmuren, fortsättes påösnig med varmt vatten å »rosten», så länge man känner någon maltsmak; kokas sedan såsom ölet, dock ej mer än under en timmes tid, och humle ilägges efter smak.

»Prestfru».

Vår söndagseftermiddagsklubb.

Gerdas funderingar angående äktenskapet.

»En god fortsättning, Matilda, och mätte ditt kaffe dagligen tilltaga i styrka och renhet!»

»Hå, hå, ja ja! Tiden lider, året går, aldrig får jag man i år.»

»Det förbjude Gud, hvad skulle du här med en man, för att plantera cigarrstumpar på dina blomkrukor och knäppa aska på din förmaksmatta!»

»Nej men, Elma! Du pratar som om det ej funnes annat än obehag i äktenskapet; det är riktigt rysligt att höra, då du varit gift så många år?»

»Ja, ser du, just det, att man så länge varit lycklig, gör, att man tryggt kan skämta litet med äktenskapet, ty ej må du tro, att vår lycka går omkull för några skämtsamma ord. Men det var sannt: Gerda skulle uppbygga oss med ett längre föredrag i äktenskapsfrågan; allt med anledning af att hon nu studerar Idun och fått tag i fru Langlet's artikel. Så att om Matilda nu förser mig med två koppar kaffe för att stärka tålmodet, så må du börja; Matilda blir den intresserade åhörare-skaran, jag den erfarna kritiken.»

»Tycker ej Gerda om fru Langlet's åsikter?»

»Jo visserligen, och jag har visst ej tänkt, att man skulle anse hela sitt äktenskap olyckligt därför, att man någon gång råkar ut för små meningsutbyten. Man kan ju gräla ganska skarpt med sina syskon och om en stund vara lika goda vänner igen. Lättare ännu måste det väl vara att försona sig med en, som man älskar så högt som sin make.»

»Ja, det är då säkert, men må man ej låta misshälligheten så småningom jämka ut sig, ty då stannar alltid en liten ödd kvar. Nej, man måste åstadkomma en riktig försoning. Må man efter ett, på omständigheterna beroende, längre eller kortare »tjurand

slå armarna kring gubbens hals och förklara sig ej orka »suras» längre; eller mannen ber med en kyss sin lilla hustru ej vara ledsen utan glömma alltsammans, och så är man lika goda vänner igen. I livvets stora frågor må man för öfrigt söka öfvertyga hvarandra med allvarliga skäl för och emot, och då detta ej lyckas, så må man respektera hvarandras åsikter. Vanligen uppstå de flesta meningsskiljaktigheter, då barnen kommit och det gäller deras uppfostran, men då hvar och en förnuftig människa vet, huru förderligt det är för barnen, om de märka den ringaste misshällighet emellan föräldrarna, så jämkar man nog gärna från hvardera sidan.»

»Det var ej heller om skärmytslingarna i äktenskapet jag ville tala, utan om en annan sak, hvilken jag tror är orsaken till att mångt äktenskap blir, om ej just olyckligt, så dock utan värme och sol. Jag menar att man ej tillräckligt värnar sitt hem mot yttre inflytanden.»

»Jaså! Du menar den gamla visan om svärmödrar, tanter och svägerskor!»

»Nej, visst inte! Men om du nu ser dig omkring i en större stad, så finner du snart sagdt hvarje hem fullkomligt lika utrustadt, nästan som efter en schablon.

Öfverallt finner du t. ex. rummen öfverfulla af möbler, tunga draperier, kinesiska solfjädrar, makartbuketter, en massa japanskt krimkrams, o. s. v. Är det väl möjligt att alla hafva precis samma smak. Jag vill nästan tro det hvad fruntimmerna beträffar, ty det är verkligen besynnerligt huru kvinnornas smak ofrivilligt följer modet. Men männen äro mera konservativa.

Jag är öfvertygad om, att mången man med saknad sett utdömandet af den kära långa soffan, där man så skönt kunde sofva middag, för att i stället finna en liten chäs-long, några taburetter och en japansk skärm. Huru saknar han ej det praktiga, gamla mahognybordet, hvaromkring hela familjen samlades vid aftonlampan.

Skulle man mera taga männen till råds vid ordnandet af hemmet, mera tänka på, huru man själf finner det trefligt, än huru vänner och besökande skola tycka om det, så skulle helt visst hemmen få en mera individuell prägel, blifva dubbelt så angenäma. Mannen skulle ej finna värdsaluslokaler fullt lika komfortabel som sitt hem, ty där hemma finnes just den stolen, han tycker mest om, på den plats, där han helst sitter, rökbordet på lagom afstånd från stolen och tidningsställningen likaså. Och man må tala huru mycket som helst om kvinnan som hemmets sol, så är dock mannen den axel, kring hvilket allting vänder sig, och lampan lyser dubbelt så klar och skrattet klingar dubbelt så gladt, om pappa är med i kretsen.

Och ett annat exempel: Lilla frun har varit på förmiddagsvisit hos fru F. och har hört och sett, huru utmärkt ordnad allting är. Hon hör om syltburkarnes jämna rader i skafferiet, om etiketten på hvarje flaska och burk, om nyckelknippan, som aldrig gifves i tjänarinnans hand. Hon känner en kall kåre öfver ryggen. Just i dag lemnade hon påronsylten bland sallatsburkarne och kastade nyckelknippan åt gamla Sofi, för att hon skulle lägga nndan frukosten, då Axel ropade sin lilla hustru för att hjälpa honom med några skrifningar. Nej, sådant finge ej mera hända. Lilla frun blir en pedantiskt ordentlig husmor, men Axel saknar sin lilla glada hjälparinna och trefnaden är borta.

Det vore väl, om världen ej ville ställa

upp några hustru-ideal, utan inse, att den hustru är god, som gör de sina i hemmet lyckliga, hon må då redan vara ett mönster för alla husliga dygder eller en glad och hjärtlig liten slamsa.»

»Vist taladt, du unga äktenskapskandidat, jag vill blott tillägga några ord för männen, så att de ej alltid må skylla hustrurna för hemmets otrefnad. Skulle blott männen komma ihåg, att en smekning eller en gillande blick gör hvarje uppoffring lätt, visade de intresse för alla små detaljer i hemmet, så blefve detta en kär ummuntran, och man sporrades till nya ansträngningar. Men om männen emottaga all uppmärksamhet, alla små tjänster, utan att gifva akt därpå, som en själffallen sak, då kan det lätt hända, att hustrun söker erkännande på annat håll och sålunda skattar åt den allmänna smaken, ty vi äro ju alla mer eller mindre känsliga för beröm!»

»Ja, ja! Nog ser jag nu, att det är en kinkig sak med det där äktenskapet, och nog är det sannt, hvad jag nyligen läste i en tidning, att äktenskapet ej är någon hamn, utan tvärtom ett stormigt haf, och man må se till att man är väl rustad och har en säker styrman för att begifva sig ut.»

»Sannt, men med aktning som styrman och kärlek som lots kan man ändå våga försök, de öfriga dygderna får man sedan försöka lasta in under vägen. — Men nu hafva vi igen pratat för länge. Fort kapporna på och så — adjö! adjö!»

M. N.

Smånotiser från kvinnovärlden.

En märklig motion har af hr F. T. Borg väckts i nu sammanträdande riksdags Första kammare, att nämligen *giftasåldern för kvinnan måtte höjas till minst 21 år*, så att rättigheten att ingå äktenskap skulle blifva lika för både man och kvinna.

* * *

Kronprinsessans helsotillstånd. En korrespondent från Karlsruhe till Vossische Zeitung tror sig veta, att de underrättelser, kronprinsen vid sitt besök i Karlsruhe på återresan från Nervi till Stockholm hade att meddela det storhertigliga paret angående deras dotters helsotillstånd, ty värr ej voro af glädjande art. Kronprinsessans lunglidande har nu utvecklats därefter, att ett återvändande till det nordiska klimatet, så som ämnadt var efter två månader, är otänkbart. Endast genom årslångt vistande i södern kan kronprinsessan hoppas blifva befriad från det onda, hvaraf hon lider.

Detta den tyske korrespondentens meddelande är, enligt hvad förnimmes från säkraste källa, i hufvudsak riktigt. Det »årslånga vistandet i södern» bör dock uppfattas så, att kronprinsessan antagligen en tid bortåt hvarje år behöfver för sin helsas skull vistas några månader i ett sydligare klimat.

* * *

En skola för kvinnliga journalister. Utgifvarinnorna af Londontidningen »Westminster and Lambeth gazette», fröknarna Hill, ha nyligen i London öppnat en skola för kvinnliga journalister, där damer kunna utbildas till författarinnor, stenografer, korrekturläserskor och repörter. En dylik skola finnes i Detroit i Amerika under ledning af en medarbetarska i tidningen »Detroit Free Press», men den ofvannämnda journalistiskolan i London torde vara den första i sitt slag i vår världsdel.

Teater och musik.

Kungl. operan gifver fortfarande för fulla och goda hus Delibes' opera »Lakmé», i hvilken fröken Petrini med oförminskad framgång debuterar som titelrollens innehafvarinna.

Lördagen den 1 februari gifves en ovanligt intressant symfonikonsert, då för första gången härstädes kommer att uppföras en symfoni af Tschajkowsky, hvarjämte programmet upptager en symfoni af Joseph Dente, förut ej spelad å någon symfonikonsert, samt ballad af Aug. Söderman. Dessutom medverkar Franz Neruda, den framstående violoncellisten, som förut härstädes skördat så lifligt och välförtjänt bifall.

Å Verdis nya opera »Otello» hafva repetitionerna nu begynt.

K. dramatiska teatern har med komedien »Chamillac» haft den sällsporda framgången, att nämnda stycke kunnat gifvas ej mindre än 23 *aftnar å rad* för fulla eller goda hus. För att emellertid bereda någon omväxling i programmet och någon hvila för de i »Chamillac» uppträdande upptages i dag (tisdag) en ny komedi i fyra akter »På nåd och onåd» af Giuseppe Giacosa, öfversättning från italienskan. Denna första föreställning gifves till förmån för kungl. teaterns pensionskassa.

Efter hvad vi hört uppgifvas lär Dramatiska teatern ännu upptaga Strindbergs genialiska skådespel »Mäster Olof». Vi kunna ej annat än helsa detta beslut med synnerlig tillfredsställelse. »Mäster Olof» borde vara stående på repertoaren, helst då det finnes en så öfverträfflig Gerdt Bokprantare som hr Hillberg. De, som sett den framstående skådespelaren i sagda roll, glömmar honom ej lätt.

Vasateatern har gjort ett lysande slag med sitt nya stycke »Mikadon», operett i två akter af Sullivan. Hvarenda afton utsåldt hus och de mest stormande applåder. Musiken i operetten är ock bland det vackraste och mest anslående i denna väg vi på länge hört. Utförandet förtjänar ock erkännande, samspillet är synnerligen godt och en hvar har synbarligen nedlagt mycken omsorg på sin roll. Skada blott att hvad det vokala beträffar krafterna ej räcka lika bra till på manssidan som på fruntimmerssidan. *Fröknarna Ekström* och *Johnson* samt *fru Klingner* bilda en i alla afseenden förträfflig systertrio som Kokos pupiller Yum Yum, Titti Sing och Pip Buh, och en bättre representant för den giftastlystna Katisha än *fru Jensen* hade man näppeligen kunnat få. Främst bland de uppträdande torde få ställas *hr Strömberg*, hvilken af öfverste mästermannen Koko skapat en öfvermåttad rolig typ. Hr *Varberg* som Mikadon stod värdigt vid den förres sida. Båda få ock som oftast mottaga applåder inför öppen ridå. Hr *Klinger* som Nankipu, Mikadons son, rör sig ledigt, men går i vokalt hänseende ej riktigt bra ut med partiet. Hr *Lundahl* och *Lundin* sköta äfven sina roller väl, särskildt den förre. Hr *Lundin* har en praktlig bas, som synnerligast gör sig förträffligt gällande i den vackra madrigalen.

Uppsättningen är minst sagdt glänsande. Så praktfulla dräkter, vackra dekorationer och så bländande ljuseffekter torde höra till sällsyntheterna härstädes. Säkert är, att det aldrig presterats å denna scen, hvilken under hr *Varbergs* och *Strömbergs* ledning intagit en framstående plats bland operett-teatrarna. Och arrangemangen till detta nya stycke, som synes bli en förträfflig kassapjä, sträcka sig ej blott till scenen, utan äfven till salongen och förstugorna, såsom de besökande genast vid första inträdet äro i tillfälle se. Kapellmästaren *Berens* förtjänar erkännande för operettens omsorgsfulla inföfning, liksom ock *fru Gullberg* för de vackra grupperingarna och dansen. Stycket är för öfrigt oförargligt till sitt innehåll, och af den vackra musiken har man betydligt mer behållning än af operettmusik i allmänhet.

Nästa nyhet å denna teater blir »Prinsessa för en dag», operett i 3 akter efter en fransk idé af Ernst Wallmark, med musik af Vasateaterns kapellmästare Herman Berens. Uppföranderätten till »Der arme Jonathan», operett i 3 akter af Hugo Wittman och Julius Bauer, med musik af C. Millöcker, är af direktionen förvärfvad. Hr *Warberg* och *Strömberg* ha för ytterligare tvänne spelår förhyrt Vasateatern.

Till en intressant debut hade *Södra teatern* i måndags lockat en visserligen ej allt för talrik, men dess mera omdömesgill premierpublik, bland hvilken märktes en större del af hufvudstadens literärt bildade och intresserade kretsar. Den unga, redan vidt kända och skattade författarinnan *fru Anna Wahlenberg-*

Kjerrman, hvilken som bekant äfven Idun har förmånen räkna bland sina medarbetarinnor, framträdde nämligen då för första gången med en dramatisk produkt, en komedi i 3 akter benämnd »På vakt». De många vännerna af Anna Wahlenbergs skriftställarskap hade ansett sig ega välgrundade anledningar att vänta något verkligt godt, och erkännas måste, att de ej blefvo besvikna. De goda egenskaper, som kännetecknat författarinnans novellistiska arbeten, hade ej heller nu svikit henne: en synnerligen skarp och fin karaktärsteckning, en ledig, ja, rent af ypperlig dialog och en grundförför af godmodig, men därför ej så litet träffande humor. Hvad som ännu möjligen fattades för att göra detta styckes framgång fullständig, var en helt naturlig ovana vid att alltid beräkna den sceniska effekten till skillnad från den rent novellistiska, att åstadkomma denna dramatiska »kläm», som i det talade och agerade skådespelet delvis beror af andra lagar än i den beskrivande framställningen, lagar som endast *ex usu* kunna fattas och inläras. Där förutsättningarna äro så stora och begynnelsen varit så lofvande som hos Anna Wahlenberg, har man intet skäl betvifla, att den tekniska fulländningen ganska snart skall sluta sig till de erkännansvärda goda intensionerna. Och den dagen eger vår föga rika inhemska dramatiska diktning till sig införd en ny ström af ursprunglig och frisk kraft, af hvilken den kan vänta mycket!

Det utförande, som å Södra teatern lemnades den nya komedien, var i många stycken värdt allt erkännande. Främst sätta vi *fröken Gottschalks* framställning af Kerstins ingalunda lätta parti, öfver hvars rikt skiftande facer hon lyckades breda en varm och väl nyanserad stämning. *Hr Griinder* skildes desslikes med all heder vid sin uppgift. Vi hade knappast trott denne skådespelare, hvars komik ofta slagit öfver i allt för bullrande burlesk, om en så verkligt måttfull och med små medel träffande framställning.

Som förpjas gafs en engelsk enaktsfars, »*Pipkins sommarnöje*», en bagatell utan vidare värde än att kraftigt kittla skrattmuskulerna — och det är ju vackert så!

I *Blanch' konsalongo* gifves hvarje afton tvänne föreställningar af »*illusionisten Martini*, hvilken i utlandet vunnit stor berömmelse för sina egendomliga prestationer och nu, på genomresa till Petersburg, under någon tid här uppträder.

Fröken Zulamith Wellander, känd från k. operan, där hon med stor framgång utfört flere framstående roller — vi erinra särskildt om *Ortrud* i »*Lohengrin*» — gifver fortstående sänglektioner efter madame Marchesis berömda metod. Vi hänvisa för öfrigt till annonsen härom i Idun.

Den 28 jan.

Nyttillträdande abonnenter

kunna mot insändande af 40 öre i frimärken erhålla Iduns julnummer med porträtt af tidningens redaktör och nitton af de mest framstående kvinnliga och manliga medarbetarne. Numret innehåller dessutom 20 sidor intressant och omväxlande text samt torde i detta afseende vara den rikhaltigaste jultidning, som någonsin utkommit.

Starfherreskap.

(Ur Alphonse Daudet's nyligen utkomna arbete,

»*Les femmes d'Artistes*».)

Öfversatt för Idun

af Egn.

Jag tror, att man inte i hela Paris skulle kunna hitta reda på ett egendomligare eller, så att säga, mera *gaskigt* hem än bildhuggaren *Simaise's*.

Det dagliga lifvet där liknar en oafbruten fest. Kom dit när ni vill, så skall ni få höra sång, skratt, pianoslammer, guitarrknäpp, dunkande på trumma eller dylikt.

Och stiger ni in i atelieren, skulle det vara märkvärdigt, om ni inte komme midt upp i ett bollspel, en vals, en *francaisetur* eller åtminstone bland sådana förberedelser till bal

som t. ex. tyllremсор, bandstumpar, slängda omkring här och hvar tillsammans med mejslar, byster, smyckade med konstgjorda blommor, paljetterade kjortlar, utbredda öfver en grupp i lera, som knappast hunnit torka, o. d.

Saken är den, att där finnas fyra fullvuxna flickor, mellan sexton och tjugufem år, rätt stilig, men särdeles fallna för att skräpa ned öfverallt, och då dessa unga damer flaxa omkring i rummen, med flåtorna slängande efter ryggen samt tappande än en bandstump, än en hårnål, än en rosett, skulle man kunna tro, att de, i stället för fyra, äro åtta — sexton — trettiotvå fröknar *Simaise*, alla lika bullersamma, högljudda, fallna för att gapskratta, alla med det där för artistflickor egendomliga pojksättet och artistfasonerna, alla begåfvade med ett slags industririddaregeni samt oöfverträffliga i att afspisa fordringsegare och lära familjens leverantörer, hvar *David* köpte ölet, i händelse de senare djärfvas komma olägligt med sina räkningar.

Dessa ungdomar äro de herskande inom familjen. Fadern arbetar ända från dagryningen med att modellera och skulptera och unnar sig knappast någon hvila. Utan förmögenhet, som han är, är han för resten så illa tvungen att vara produktiv. I början var han nog ärelysten och lade sig vinning om att arbeta väl, och några framgångar på expositionerna gjorde, att han kom på modet, men det dagliga släparbetet för att kunna föda, kläda och roa de sina håller honom kvar bland hans yrkes medelmåttor. Fru *Simaise* åter gör rakt ingenting. Ganska vacker, då hon gifte sig, samt mycket fjäsad inom artistvärlden, dit hennes man infört henne, hade hon från början dömt sig till att ej vara annat än en vacker kvinna samt senare — en f. d. vacker kvinna.

Af kreolsk extraktion, hvilket hon själf älskar göra troligt — oaktadt man försäkrar, att hennes pappa och mamma aldrig varit utom *Courbevoie* — tillbringar hon sina dagar från morgon till kväll uppkrupen i en hängmatta, som turvis fästes än i ett, än i ett annat af rummen. Där fläktar hon sig med solfjädern, där tar hon sin middagslur, sublimt obekymrad om alla hushållsmekanismens detaljer.

Hon har så ofta *legat* för sin man såsom *Hebe*, såsom *Diana*, att hon inbillar sig vandra genom lifvet med halfmåne öfver pannan, med skära i handen, utrustad för all slags livvets strid. Också råder det en ordning i familjens bostad, så att man ej skulle kunna få reda på minsta föremål, utan att söka timalt.

»Har du sett min fingerborg? *Martha*, *Eva*, *Genevieve*, *Madeleine* — hvem af er har sett min fingerborg?»

Byråldorna, som huller om buller herbergera böcker, puder, smink, paljetter, solfjädrar samt diverse skräp, äro fyllda ända till kanten, men innesluta ingenting nyttigt. För öfrigt synes familjen helst hålla sig med besynnerligt defekt, skadadt husgeråd. Och till och med själfva huset ser alltid besynnerligt ut! Och eftersom man flyttar så ofta, så får man aldrig tid att riktigt komma i ordning, utan det glada hemmet ger alltid intryck af att vänta på ett sådant där grundligt, oundgängligt efterstök, som brukar förekomma dagen efter en bal. Där saknas bara så mycket saker, som det inte är värdt att göra sig besvär för, och har man endast litet krefs för toaletten, så att man med en meteors hastighet kan fladdra omkring på

gatorna med någon anstrykning af god ton och elegans, så är skenet bevaradt. Bostaden generar ej denna nomadfamilj på minsta vis. Genom de öppna dörrarna spårar man genast fattigdom, antingen i form af ett nästan omöbleradt rums fyra tomma väggar, eller ock genom en kammare, fylld med skräp. Med ett ord — där råder ett riktigt vagabondlif inom familjen — ett lefnadssätt för stunden.

I det ögonblick, då man skall sätta sig till bords, märker man, att allting fattas, och det blir ingen annan råd än att genast intaga sin frukost utomhus. På detta sätt flyga timmarna undan och medföra spänning och nervkittling på köpet. För resten har slikt också sin fördel. Om man t. ex. frukosterar sent, behöfver man ju ingen middag, utan kan gå lätt och ledig på bal — med supé — ett nöje, som man nästan ingen afton försummar. För öfrigt gifva ifrågasvarande damer ofta nog själfva soarées. Man dricker sitt te ur högst besynnerliga koppar, dryckesbägare, pokaler, japanska snäckor, alltsammans med anstrykning af klädstand samt skamfiladt genom de oupphörliga flyttningarna. Moderns och döttrarnas värdighet midt i denna lumpbod är någonting högst beundransvärdt. De ha minsann för resten viktigare saker än hushållet att tänka på. En är kostymerad till schweiziska, en annan friserad à la engelsk baby, och fru *Simaise* hängifver sig i hängmattans sköte åt saliga drömmar om sin förgångna skönhets dagar. Pappa *Simaise* för sin del är alltid förtjust. Hör han bara flickornas glada skratt omkring sig, så känner han sig »uppspelt» och frigör sig med lätthet från alla pinsamma tankar på morgondagen. Det är till honom man vänder sig kältande: »Pappa, jag behöfver en ny hatt... pappa, jag har ingenting att ta på mig.» Vintern är kitslig nog allt emellanåt. Man är så öfverhopad — blir bortbjuden öfverallt. Strunt! Pappa blir bara tvungen att stiga upp ett par timmar tidigare för hvarje dag. Man stoppar in några koksstycken i atelierkaminen, omkring hvilken hela familjen samlas. Fröknarna skära till och sy själfva sina klädningar, under det hängmattans snören regelbundet svänga fram och åter och fadern modellerar, uppkrupen i sin arbetsstol.

Har ni någongång träffat dessa fruntimmer ute i sällskapslifvet?

Från det ögonblick, då de göra sin entré, blir det ett väsen...

De båda äldsta hafva redan varit ute i många år, och de visa sig alltid till den grad granna och utpyntade, att man kunde taga dem för dansöser. De äro lika mycket i *viften* som de bägge yngre — ja nära nog så mycket som modern på sin tid. Och ett sådant behag de inlägga i sättet att uppbära sitt bjäfs, i att vara förtjusande själfsvåldiga, i att skratta hejdlöst, omotiveradt liksom illa uppfostrade barn, i att fläkta sig riktigt spanskt. Trots allt detta blifva de dock ej gifva. Anblicken af deras torftiga hem har varit en alltför svår prøfvosten för deras många tillbedjare.

Det myckna skräpet — frukten af illa använda penningar — den ömkliga bordsservisen, öfverflödet på gamla trasiga tapissierier, de gamla defekta lampetterna, från hvilka förgyllningen blifvit bortnött, draget från dörrar och fönster, fordringsegarnes ringningar, fröknarnas familjedräkt, nattroja och tofflor, à la hotel garni — inför allt detta kunde icke ens de ömmaste känslor stå vid sig. Och

det är minsann ej att undra på. Hvem som helst har ej lust att i sitt hem kroka upp hängmattor för en lat och oduglig kvinnas ständiga bruk. Jag tror nog, att fröknarna Simaise komma att förblifva ogifta. De hade dock ett lika praktiskt som sällsynt tillfälle under pariserkommunen. Familjen hade flytt undan till en liten rätt framåtstående stad, full af advokater, notarier och agenter. Man hade nätt och jämt kommit dit, då pappa Simaise började söka arbete. Hans rykte som bildhuggare gjorde honom härvidlag god tjänst, och emedan det på ett torg i staden redan fanns ett arbete af honom, kom en af traktens notabiliteter till honom och beställde sin hyst. Genast krokade mamma Simaise upp sin hängmatta i ett hörn af atelieren, och fröknarna begynnade anordna små festligheter. De gjorde genast stor lycka. Där var det ej så noga. Fattigdomen syntes som en följd af flykten, familjens lefnadsätt kunde förefalla berättigadt. De unga damerna generade sig ju ej för att när som helst själfva göra sig lustiga öfver familjens torftiga belägenhet. Man hade ju rest ut, utan att föra någon ting med sig. Och från det inneslutna Paris gick det ej för sig att få något. För dem blef denna omständighet endast ett behag mera. Man kunde ju komma att tänka på kringresande ziguenerkor, som göra sin toalet i en lada och förfriska sig vid den

klara bäcken. Hvar och en, som hade aldrig så litet sinne för poesi, kunde ju likna dem vid flyktingarne från Coblentz, vid Marie-Antoinettes hofdamer, som nödgades resa så brådstörtadt, utan puder, utan styfkjortlar, utan kammarjungfrur, hänvisande till slumpen, men som redde sig godt med att sköta sig själfva och på samma gång bevara det franska hofvets lätta ton, det pikanta, utmanande leendet, fastän monarkerna voro sin kos.

En förtjust skara småstadseleganter fyllde hvarje afton »Simaise'ska atelieren». Efter ett hyrdt piano polkades, valsades, dansades schottis — man har ej tröttnat på den dansen i Normandie ännu. »Det går nog ej af för mindre, än att jag får gifva bort en af dem,» sade pappa Simaise för sig själf. Och säkert är att, hade en gått åt, så hade de andra nog snart följt efter. Tyvärr gick den första ej åt — men på ett hår när hade det varit gjordt!

Bland flickornas talrika valsörer, inom deras balettkår af advokater, assistenter och notarier, fanns en advokats, en advokat, som var mycket förtjust i den äldsta fröken. Citerande Molière, kallade man honom i familjen för »den förste dansande advokaten».

Och sannerligen — vid betraktande af den energi, hvarmed den gamle göken bedref sina choreografiska studier, kunde pappa Si-

maise ej annat än hysa de mest grundade förhoppningar. Men — praktiska karlar dansa ej som annat folk. Filuren i fråga gjorde sina små beräkningar, under det han valsade:

»Den här familjen Simaise är charmant . . . tra la la . . . la la la . . . men vill gärna lägga an på mig . . . la la la . . . la la la . . . det är rådligast att inte besluta sig förrän Paris' portar öppnas . . . tra la la . . . och jag hunnit skaffa mig närmare besked . . . la la la . . .»

Så tänkte den »förste dansande advokaten»; och, minsann, strax efter det Paris blifvit fritt från sin blockad, gjorde han sig närmare underrättad om familjen — och det tilltänkta giftermålet blef om intet.

Sedermera hafva de stackars små blifvit gäckade vis à vis många förhoppningar. Men den omständigheten har ingalunda förderfvat den glada prägel, som utmärker denna ovanliga familj. Tvärtom! Ju flere fiskar som släppa betet, ju mera tycks man muntra upp sig.

Under förra vintern bytte familjen om bostad trenne gånger — en gång i förening med exekutiv auktion — och strax efteråt gaf man två stora kostymbaler.

Förslag till matordning för veckan 2—8 febr.

Finare bord.

Söndag: (Stor middag). Morotspuré, gösfilet med champignonsås, garnerad med ostron, hammelsadel med grönsaker, höns med ris, stekta hjärpar med salad, sparris med smörsås, glace, ost och cakes, frukt.

Måndag: Puré på fågel, hvarjehandapudding, kalkkottlett, frusen pudding. (Recept i Idun n:r 2 för i år.)

Tisdag: Buljong med pastej, stekt hafstunga med potatis, lamstek med grönsaker, vingel.

Onsdag: (Stor middag): Sköldpadd-soppa, kalfräskkroetter, lax, kalfsadel med grönsaker, små pastej på höns, stekt kalkon, kronärtskockor, charlade russe, glace, plombière, ost och cakes, frukt.

Torsdag: Fläsk med hvita bönor, fruktsoppa, plättar med sylt.

Freddag: Puré på jordärtskockor, frikassé på kalv, äppelkaka.

Lördag: (Stor middag): Puré af kastanier, torsk à la Rachel, kokt rökt oxtunga, stekt anka, små franska ärtor, citronkräm med gräddskum, ost med cakes, glacerade frukter och konfektyrer.

Recept.

1) *Hvarjehandapudding*. Öfverlevor af allt slags kött (dock icke fläsk), vildt, fisk, steksås blandas med risgryn, kokta i mjölk, smör, ägg, litet rifven ost, litet peppar och salt (eller ett par anjovisar) samt en smula muskot; lägges därpå i en smörbestruken och brödbeströdd form, till dess formen är full, och gräddas därefter i ugn. Serveras med skiradt smör eller kaprissås.

En lika god som praktisk rätt!

2) *Fläsk med hvita bönor* (amerikansk rätt). Hvita bönor vattenläggas tio timmar, sättas på elden, få koka upp, hvarefter vattnet ombytes och de åter få koka upp, hvilket förnyas ytterligare tvänne gånger; efter sista gången lemnas bönorna att koka på svag eld, till dess att de blifva väl svällda, hvilket i betydlig grad underlättas genom ombyte af vatten.

Under tiden kokas godt rimsaltadt fläsk i kort spad, skiljas då allt är fär-

dig, från svål och ben och skäres i skifvor. Då bönorna äro väl svällda, lägges i en smord och mjölad form ett något öfver tumstjockt lager bönor och på detta fläskskifvor, hvilka beströs med hvitpeppar och salt, därefter åter bönor, så att det blir två hvarv fläsk och tre hvarv bönor; sedan gjutes det silade fläskspadet öfver alltsammans, och formen insättes i icke för het ugn, hvarvid bör tillses, att det öfversta hvarvet blir ljusgult, utan att bönorna torka eller brännas. Upplägges och serveras med ättika eller någon sås med hög smak.

3) *Stekt hafstunga*. Hafstunga (*Solea vulgaris*) är en art flunderfisk af högst 60 centimeters längd och 4 kilograms vikt, på utsidan och på bröstfenornas spetsar svart, på blandsidan brunaktig. Den finnes vid alla kuster af vestra Europa från Medelhafvet till Ishafvet, är vanlig i Nordsjön, intränger äfven i de därstädes mynnande floderna, men går i Östersjön icke längre än till Kielerbukten samt blir därstädes icke heller på långt när så stor som i Nordsjön. Den vistas helst på grunda, sandiga eller åtminstone icke gytjiga ställen och företager vandringar i trots af sin stora tröghet. Hafstungan har i likhet med samtliga sina samsläktingar ett utmärkt smakligt kött, som dessutom håller sig hela dagar, hvilket tillåter fiskens transport lång väg. Den kan anrättas på många sätt: enklast är att steka den i mycket het flottor eller smör med persilja i vanlig stekpanna, som bör vara riktigt varm.

O. H. D.

Våra barn.

Lång väg till skolan. Då barnen äro så stora, att de börja gå i skolan, bör man inte vara angelägen att välja den, som ligger så nära hemmet som möjligt. Man kan gärna låta barnen gå en, halftimmes eller trekvartstimmes väg, och man skall få se, hur godt denna regelbundna promenad skall göra dem. Det skadar inte att låta barnen stiga upp tidigt, när de gå till sängs i lagom tid, och tiden från det de stigit upp till skolan börjar fördrifvas vanligen på onyttigt sätt, då den ej utfylles af vägen till skolan. När barnen väl en gång blifvit vana vid den långa vägen, vilja de sedan inte und-

vara den. Den regelbundna, kraftiga rörelsen i den friska morgonluften stärker barnen, och när de gifvit sig af till skolan, kan man ostörd få uträtta sina husliga göromål.

Bostaden.

Gardiner af säckväf. Man använder till dessa vanlig säckväf, väfd så löst och jämnt som möjligt, samt två färger rödt ullgarn. Ungefär 6—8 trådar utdragas några fingers bredd från främre kanten, en ullgarnstråd, eller hällre en snodd, virkad af ullgarn med luftmaskor, drages igenom, och den genombrutna bården göres stadig på båda sidor genom knapphålsstyg; den genombrutna bården upprepas ännu en gång med så stort mellanrum man önskar. På mellanremsan sys en vacker bladbård eller någon annan bård i korsstyg, hvilket går fort och lätt. En effektiv spets af virktråd i samma färg som tyget med röd kant utgör en vacker avslutning af gardinen. Säckväfven härar i början af sig en smula, så att man inte gerna bör utföra detta arbete, klädd i en mörk ylleklädning, men detta lilla obehag, som säckväfven har gemensamt med manillaväfnaderna, är snart öfvergående, och gardiner af förstnämnda tygsort se ovilkorligen finare ut. Spetsarne böra manglas, innan de sättas på, emedan de därigenom bli vackrare, men hålsöm och kant strykas på avfigsidan. Dessa gardiner kunna naturligtvis icke tvättas, utan endast luftas och piskas. Ett sängomhänge, arbetadt af tjockare säckväf, med likadan bård och omgifvet af en röd snodd, kompletterar den behagliga verkan af denna billiga utstyrel. Hårtill kommer ytterligare ett draperi af finare, grå väf, arrangeradt framför en hörngarderob och likaledes försedt med en bård och en spets i kanten.

»Ålsklungen».

Köket.

Kännetecken på harar. En hare är nyligen skjuten, när ögonen stå fasta och runda i hufvudet. Ha de blifvit brustna och insjunkna, är det länge sedan villebrädet sköts. Om harars ålder kan man öfvertyga sig genom att söka rifva bort håret i spetsen af

öronen. Ju svårare det är att rifva bort det, desto äldre är djuret.

»Ålsklungen».

Matlagning.

En liten rätt efter soppan. Rester af kallt soppkött, ox- eller kalkköt befrias från senor och hackas mycket fint. Till 125 gr. hackadt kött beräknar man en rågad matsked smör. Detta värmer man öfver svag eld, tillsätter en finhackad lök, ett lagerbärsblad, salt, litet nejlika och litet ostött peppar. Så snart smöret börjar fräsa, lägger man i köttet jämte ett vinglas rödt eller hvitt vin. Sedan massan kokat ett ögonblick under jämn omröring, tillsätter man en half tesked potatismjöl, upplöst i litet vin. Duktigt beströdd med rifven parmesanost och serverad med brynt potatis, egnar sig denna rätt förträffligt att serveras omedelbart efter soppan.

Alma.

Soppor.

Brödsoppa. Vanligt groft rågröd kokas i vatten (tillsammans med litet sura lingen, om brödet är bakadt med surdeg), tills man kan skira ifrån en sinnig välling, som serveras med en sked sylt och vispad grädd i hvarje tallrik. Björnbärslyll är bäst, lingen-sylt duger, om litet mera socker än vanligt tillsättes.

Maja.

Bakning.

Vattenbakelse. 100 gr. urtvättadt smör och 130 gr. friskt källvatten kokas upp och häri röras 130 gr. fint mjöl. Då degen släpper pannan, tages den upp, och då den blifvit litet afkyld, tillsätts småningom fyra ägg. Af denna deg sättas 12—14 plättar på en med smör smord plåt, och bstrykes hvar och en särskildt med äggula. De böra gräddas i svag värme, så att de bli ljusgula, och böra stå länge i ugnen, emedan de annars falla ihop, då de uttagas. Därpå skär man ett hål i dem och fyller dem med vaniljcrème.

Jane.

Drycker.

Gammalt rödvin på buteljer. Allt gammalt rödvin bildar, då det en längre tid ligger på buteljer i källaren, små-

ningom mer eller mindre bottensats. Detta skadar alls ej vinets godhet, om man försiktigt slår det i en annan butelj. Denna metod fullföljes bäst, om man dagen förut ställer buteljen upprätt, drar ur korken och förser den med en annan kork, som lätt kan dragas ur, utan att man behöfver skaka buteljen för mycket. När vinet dagen därpå är alldeles klart, häller man långsamt ur det, tills bottensatsen kommer upp i buteljalsen. Man måste därvid noga taga sig i akt, att ingenting af bottensatsen följer med, ty blandas den med vinet, förlorar detta sin bouquet och sin mildhet. Ingen husmoder borde sky denna möda, ty våra fina Bordeaux-viner förlorar allt värde, så snart de blifva grumliga och bli då ej bättre än vanliga bordsviner. Men när de hållas af och befrias från bottensatsen, utveckla de den bouquet som utmärker den ädla drufvan och den mildhet, som skattas så högt af konnässörer.

X. X. X.

Hvarjehanda.

Att skala äpplen. För att kunna skala äpplen fort och utan att skära bort mycket af dem, doppar man dem en minut i kokande vatten. De låta då skala sig som potatis, hvarvid ingenting går förloradt af äpplena.

Jane.

Läkareråd.

Kustflicka. 1) Ni måste något närmare säga oss, huru denna »hetsighet» förhåller sig, vid hvilka tillfällen den inställer sig, hurudant ert allmänna tillstånd är, o. s. v. 2) I regeln är det icke skadligt.

Carola. Ni bör undvika svårsmält mat (ss. ärtor, bönor, kål, potatis, fläsk o. d.) äfvensom salt mat, sylter, sötsaker, kaffe och spirituosa samt ej förtära större kvantiteter föda för hvarje gång, utan i stället flere små måltider under dagens lopp. På fastande mage på morgonen en timme före första måltiden bör Ni dricka ett glas varmt vatten, hvori upplöstes en tesked konstgjord Carlsbadervatten. Ni måste fortsätta kuren flere veckors tid.

Barnshöterska. Ni skall minska kvantiteten föda under den närmaste tiden och ej heller gifva barnet mat så ofta som förut. I stället kan Ni emellanåt gifva det några teskedar tunn hafresoppa (kokt med vatten). Gif det dessutom två gånger dagligen mellan måltiderna ett spetsglas varmt Carlsbadervatten.

I. S. 1) Ingrid hvarje kväll en blandning af lika delar lanolin och vaselin och ligga med handskar. Ni bör så litet som möjligt handskas med vatten. 2) Se svar till Ella i nr 3.

Prenumerant i H-m. Använd den behandling som är föreskrifven i nr 3. Något lysande resultat våga vi dock ej utlofva, då åkomman är så gammal. — Ingridning af vaselin eller lanolin skyddar mot luften.

Vän af Idun. Ni bör bada ett varmt karbad åtminstone två gånger i veckan samt tvätta ansigtet med tvål och varmt vatten åtminstone två gånger dagligen, hvarvid Ni lämpligen efteråt kan fukta ansigtet med aseptin. — Är Ni eljes fullt frisk? Hvarom icke måste Ni äfven i öfrigt sköta Eder.

21-åring. 1) Detta är blott humbug. Ni bör ej i likhet med hundratals andra låta narra Er af detta »geschäft» att lura pengar

(Forts. å följ. sida.)

Annonser.

Annonserpris: 25 öre pr petrad (= 10 stafvelser)
Ingen annons införes under 1 kr.

Förlofvade.

Svante Wäsström
Lydia Melander
(G. 11053) [1444]

LEDIGA PLATSER.

En ung bildad flicka af god familj samt rask, snäll och villig att vårda och kunnig att undervisa tvänne minderåriga barn samt gå frun tillh. erh. pl. genast. Svar m. uppgift om pretent. och med fotografi till »Tjänstemannafamilj», Östhammar p. r. (G. 11033) [1442]

PLATSSÖKANDE.

En ung, enkel flicka af god fam., som innehaft plats i skola, önskar snarast komma i fam. helst i trakten af Stockholm för att läsa och spela med yngre barn.

Betyg och referenser sänd. på begäran. Svar till H., Iduns byrå.

En arbetsam och enkel ung flicka önskar sig genast plats i familj för att delt. i inomhus föref. görom. Svar till »A. B.», Iduns byrå. [1459]

Till instundande sommar sökes plats af en 18-årig flicka, som varit ett år i Frankrike samt sedan september sistl. år i England. Den sökande, som f. n. vistas i England, talar franska och engelska språken samt är kunnig i musik. Kan plats erhållas i finare familj som sällskap, ses detta hälst. Den sökande är annars villig antaga annan lämplig anställning. Bästa referenser kunna lemnas. Svar under märke »Språkkunnig», torde adr. till S. Gumélii Annonshyrå, Stockholm. [1443]

(G. 11034)

En ung, musikalisk flicka,

af god familj, enkelt och redbart uppfostrad, önskar plats i ett större hus-håll för att gå frun tillhanda och deltaga i vården om barn. Svar till »Barnkär», Arboga p. r. [1445]

(G. 437)

En ung flicka, som i sitt hem under 2 år bitr. vid sköt. af de husl. göromålen och dessutom varit i landt-hush. inack., söker pl. i fam. på landet. Hon är villig att i början betala, men vill hälst göra nytta för sig. Ett godt o. vänl. hem önskas. Svar torde sändas till »A. K.», Norrköping, p. r. (G. 11266) [1446]

En ung flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk och är van att undervisa, önskar nu genast plats i familj som lärarinna. Hon talar franska och undervisar äfven i musik.

För vidare upplysningar torde reflekterande godhetsfullt vända sig till Professorskan Kramer, Mästersamuelsgatan 62, Stockholm. (G. 11292) [1441]

En anspråksl. flicka fr. landet önskar pl. i ett bättre hus att bitr. med matlagning samt alla andra görom. inomh. Små anspråk. Snart svar önskar »H. C.», Sköfde. p. r. [1466]

En ung flicka önskar plats på längre eller kortare tid såsom sällskap och biträde. Kunnig i finare handarbeten, träsnideri m. m. Svar till »R. B.», Iduns byrå. [1467]

Lärrinneplats sökes af en för sitt kall lifligt intresserad lärarinna, van att meddela undervisning i vanliga skolämnen, språk och musik. De bästa vitsord. Svar till »L. L.», Rågård, Linköping. [1473]

I en familj i Stockholm önskar en ung flicka ge lektioner i språk och musik mot fritt vivre. Adr. Vestmannagatan 40, 2 tr. Fru Flory. [1475]

En ung flicka m. god uppfostran söker pl. t. våren s. sällskap åt äldre dam el. fam. Van v. husl. görom. Underd. minderår. barn. Inga pret., men önsk. bli som medl. i fam. Svar till »A. M. S.», Vallgatan 35, Karlskrona. [1472]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius
Lilla Vattugatan 24, 9—10 och 2—3.
Mag- och hudsjukdomar.
[1341]

Doktor Carl Flensburg
33 Drottninggatan 33.
Hvardagar 1/23—1/24. Helgdagar 10—11.
Behandlar företrädesvis *Barnsjukdomar*. [1343]

Doktor Per Johansson
Riddargatan 2.
Mottagn. kl. 9—10 f. m. och 2—3 e. m.

Doktor Johannes Schmidt,
10 Wallingatan 10
nedre botten.

OBS. Ändrad bostad. OBS.

Mottagningstider:
kl. 10—11 f. m. och 2—4 e. m.
Helgdagar endast sjukbud.

Fullständig sjukgymnastik efter Kellgrens metod, så väl manual behandling som rörelsegymnastik.

Äfven **massage** och **hypnotisk behandling**.

Tre-årig assistent hos Direktör Kellgren i London biträder vid gymnastiken.
Tider: för *Herrar* kl. 9—11 f. m. samt kl. 3—5 e. m.
» för *Damer* kl. 12—3. [1433]

Med. D:r ERNST SALÉN,
Ögonläkare.

Bostad: **Stora Vattugatan 2.**
Mottagning: helgfria dagar kl. 1/2 10—1/2 12 f. m. [1464]

Doktor C. D. Josephson
Hötorget 11, 1 tr.,
Hvardagar 2—3. Helgdagar 10—11.
Allm. telef. 69 10.
Fruentimberssjukdomar, Förlossningar. [1365]

Doktor Runborg,
12 Brunkebergstorg 12,
kl. 9—10 f. m., 3—4 e. m.,
behandlar företrädesvis *bröstsjukdomar*, särskildt *lungot*. [1465]

Panorama international,
Hamngatan 18 B, 1 tr. upp.
(bredvid Svea-Salen)
Denna vecka:
1:sta Serien: Palästina.
Nästa vecka:
3:dje Serien af Världsutställningen i Paris 1889.
Entré 30 öre, barn 20 öre.
Abonnementskort, gällande för 8 besök, kr. 1: 75, barn 1: 20.
Öppet alla dagar från kl. 10—10.
Hvarje söndag nytt program. [1367]

I **Palm & Stadlings** samt öfriga boklädor i riket:

Om Pianoundervisningen i våra dagar.

En hjälpreda för elever, föräldrar och unga lärare.
Bearbetad efter de bästa källor af **Ferd. Bengzon**.
Pris 1 kr. [1369]

En gammal frimärkssamling önskas köpa. Svar märkt »D. P. 11» torde insändas till S. Gumélii Annonshyrå, Storkyrkobrinken 13, Stockholm. (G. 378) [1454]

Läroanstalten för Tyska Språket

Herkulesgatan 5.

Fruentimbersklasser på olika stadier. Konversation, grammatik, skrifning, handelskorrespondens. Enskilda och kotterilektioner. Lektionstid på förmiddagen. Från febr. särskilda kurser för tysk litteraturhistoria, tisdagar kl. 5—6 1/2 och fredagar 7 1/2—9 e. m. Studenter, som ämna tentera i tyskan vid universitet, förberedas enligt Verdandis studiehandbok. Vid självstudium lemnas hjälp med korrigering m. m. Översättningar till och från tyskan. [1449]

Julius Kamke.

Kursläsning.

En ung flicka af god fam. önskar att till täflan med 11-årig syster få ett par 13- å 11-åriga flickor att undervisa i vanl. skolämnen, språk och musik. Goda betyg och rek. samt adress lemnas godhetsfullt, å Fredr. Br.-förb. byrå. [1456]

Lektioner i handarbeten.

Van lärarinna meddelar undervisning i glödnitning, läderplastik, träskärning, knyppling, målning på porslin, glas och tyg samt konstsömnader m. m. Äfven arbeten, lämpade för små barn. Priset moderat. Svar t. »M. W.», Iduns byrå. [1457]

Undervisning i ljudmetoden lemnas åt nybörjare af van folkskolelärarinna i hemmen. Svar till »K-e», Iduns byrå. [1451]

Isabella Beckman,

flerårig elev (med diplom) af *Professor Bax i Paris* (Fröken Petrinis lärare) meddelar *Sångundervisning*. Anmälan hvardagar kl. 11—12. 25 Kommandörsgatan. III. [1448]

Underkjolar

af plyscheradt kläde,

(som inkommo för sent till julen och nu slumpas bort för att ej behöfva behållas i lager till hösten)

de bästa, som finnas i marknaden, på samma gång starka, mjuka varma och prydliga.

Pris för färdig kjol 5 kronor, osydd 4 kronor.

Försändas till landsorten mot efterkrav.

Rekvitioner expedieras genom Iduns uträtningsbyrå.

Rekvirera genast, ty lagret är helt litet! [1386]

Pröfva Svea-tyget!

Svea klädningstyget är tillverkad af allra finaste kamgarn, mycket segt och starkt (glider ej), tillverkas i modernaste mönster och äkta färger, priset endast 63 öre metern = 37 öre aln. En vara jämnod med »Svea-tyget» gäller eljes i handeln 84 öre metern.

A. Williamson, Stockholm.

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Prover sändas endast, då 20 öre bifogas. (1375)

Tandläkaren
ROLAND MARTINS
Tandpulver

försäljes i Stockholm:
på alla Apotek,
hos **C. F. Dufva**, Drottninggatan 41
i de större parfymbodarna, m. fl. m. fl. ställen. [1382]

af uppskrämde patienter. 2) Vänd Er till hvilken läkare som helst; specialister hvarken finnas eller behövas. 3) Nej, visst icke, om Ni blott ej fortsätter.

Reseda. Öronsusning kan hafva flere orsaker, och därefter rättar sig naturigtvis behandlingen. Utan undersökning omöjligt att yttra sig. Har Ni, som Ni säger, undergått behandling af skicklig specialist, så är det väl knappast troligt, att någon annan läkare kan hjälpa Er. För den händelse Ni skulle vara allmänt klen och blodfattig, vilja vi råda er att söka börja lämplig allmänbehandling.

En bekymrad moder. Ni måste säga oss er dotters ålder och hur hon uppfödes, för att vi skola kunna gifva Er något råd.

Kalilhe. Som vi trots er fullständiga beskrifning icke kunna afgöra, af hvad slag er sjukdomen är, så vilja vi råda Er att personligen vända Er till läkare, kanske helst specialist.

Naima. Genom användande af brännslavor o. d. kunna håren adägnas blott för en kortare tid och växa sedan igen, likasom när Ni rycker ut dem, emedan i båda fallen själfva hårröten ej förstöres. Upprepas dessutom dylika manipulationer, blifva håren allt gröfre och gröfre. Så vidt vi veta, ges det blott ett säkert medel, och det är elektrisk behandling, hvilken dock är långvarig och besvärlig, emedan hvarje hår måste behandlas särskildt. Närmare upplysning härom torde Ni kunna erhålla af någon specialist i hudsjukdomar.

Ung jurist. Enligt vår tanke gör Ni klokt i att upprepa Carlsbaderkuren, hvarvid en rigorös diet naturligtvis måste iakttagas så väl i mat som dryck. Spirituosa bör Ni helt och hållet undvika; en eller annan lätt cigarr torde däremot ej skada Eder. — En gödningskur kan nog genomföras i anslutning till Carlsbaderkuren; dock bör den naturligtvis leda och öfvervakas af läkare.

S. B. Ni måste nog tvätta edra fötter morgon och afton. Sedan de noggrant torrats, beströs de med ett puder af 3 delar salicylsyra på 100 delar potatismjöl, hvilket måste strös äfven mellan alla tår samt dessutom i själfva strumporna. Ni måste byta om strumpor minst en gång om dagen.

Förväflad. Se svar till Naima i detta nummer.

Ingrid A. Borsta tänderna väl morgon och afton med dr. Ulmgrens tandpulver och skölj munnen flitigt under dagens lopp med asepticin. Om den obehagliga smaken delvis kan bero på dålig mage, kunna vi ej säga, då alla väglägnade upplysningar saknas.

Frågor husmor. Ni kan väl ej begära, att vi skola kunna ordna behandlingen för familjen bättre än er husläkare, som känner Eder och har tillfälle till personlig undersökning. Till svar på er hufvudfråga: »hvad bli vi sjuka af?» vilja vi dock hänvisa till den meddelade middagsmatensdel, som innehåller ganska mycket som är olämpligt för svaga magar, t. ex. salt kött, stekt sill, sillpudding, fläsk, kabiljo, potatis, kakor, etc. hvarjämte kaffet tyckes spela allt för stor roll i familjens diet.

A. W. A.—n. Utan undersökning af ert bröst kunna vi ej gifva er råd. Är det blott en vanlig strupkatarr, torde ni ha nytta af att morgon och afton dricka en blandning af dubbelt Emservatten och kokhet mjölk (ett halft dricksglas af hvardera).

Elin. Se svar till Eva i nr 3.

Tvåran. Ni bör någon tid noga observera barnets öppningar; en eller annan gång under denna tid kan Ni ge barnet en dosis ricinolja. Afgå inga maskar, är ej heller skäl att använda maskur.

Föräldrar. Kan möjligen bero på någon från förorensningen kvarstående deformitet af hufvudskålbena och har i sådant fall mindre att betyda; möjligen kan det dock vara ett symptom af engelska sjukan. Mera kunna vi ej utan undersökning säga.

En ung mor. Försök en salva af 1 del färdigt svafvel på 5 delar rinkorid, 5 delar potatismjöl och 10 delar vaselin, vecklad morgon och afton efter aftorkning (ej tvättning).

En tacksam småländska. 1). Tag hvarje kväll ett 30' varmt sittbad under minst 10 minuters tid. 2). Tag, när denna påkommer, ett gram antipyryn.

Prenumerant. I sådant fall är nog ej mycket att göra, emedan sannolikt ett obotligt maglidande föreligger. Använd sådan föda, som Ni genom försök funnit, att hon lättast får behålla, och gif henne mycket litet för hvarje gång. Gif henne äfven ett litet glas vin en a två gånger dagligen.

Dr — d.

Prisfrågorna I—III.

Täflingens utgång.

Intresset för denna nya art af täflingar har åtminstone denna första gång visat sig lifligt, att döma af de insända skrifternas antal. Ej mindre än inalles 42 svar ha ingått, däraf 20 å frågan I, 8 å frågan II och 14 å frågan III. Priset har tilldelats signaturen »Prestfru» för hennes uppsats: »Att hembrygga godt öl och

Sångundervisning.

Efter den berömda Marchesiska metoden utbildas af undertecknad såväl Herrar som Damer.

Priset: 6 kr. för hel timma.

4 » » half »

Anmälningar emottagas alla helgfria dagar 10—11 f. m., 4—6 e. m. Adolf Fr. Kyrkogata 9 A III.

Zulamith Wellander.
Premiärsångerska. [1436]

Köp!

Bröst- och lungskyddare,

bästa medel för att undvika få lunginflammation och lungkatarr. Säljas i 4 storlekar, för barn, 2 å 2:50 pr st., och större 3 å 3:50 pr st. expedieras mot efterkräf af

Oscar Rydström

(G. 10767) Eskilstuna. [1428]

Husmödrar!

Kasten aldrig bort gammalt stickylle! Undertecknad emottager jämte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfning (för hand), schal- och filtberedning. Hos mig spunnet s. k. **traggarn** är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredningen af filter öofverträffad.

Otto Elmgren,
Vesterlånggatan 66.

[1839]

Sparsamma Fruar.

Härmed tillkännagifves, att jag efter min moder Fru B. Sundemans fränfalle öfvertagit den Ylleaffär, hon bedref i nr 11 Artillerigatan. Ull och gammalt ylle mottages hädaneft till spånad. Väfning af tyger, schalar, filter m. m. hvarje dag i Klara Norra Kyrkogata 12, 1 tr. Hvar och en får sitt ylle tillbaka i form af garn.

OBS. Blott ett halft kilo ull till hvarje kilo gammalt ylle!

Hildur Andersson,
född Sundeman.

Telefon 794. [1861]

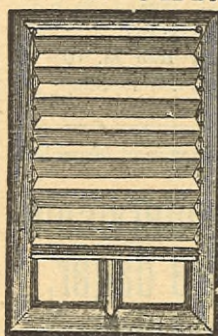

[1469]

Öfverthuns omtyckta Hönsgårds Ägg, fina Löskoknings- o. Matägg. Äggaffären Gallus, Mästersamuelsg. 53, nära Drottninggatan. Allm. Telef. 716.

JOH. ÖHRVALLS

Plissé- och Persiennefabrik
43 Sibyllagatan 45
Stockholm.

Rekommenderar sin tillverkning af varaktiga, praktiska o. billiga gardiner och persienner af papper.

OBS. Ombud för Liljeholmens Persiennefabrik (Engelskt patent). [1407]

ERNST & Co.

FOTOGRAFISK ATELIER
52 A. Klarabergsgatan 52 A.
STOCKHOLM.

[1469] Telefon 48 93.

Nytt svenskt originalarbete.
Från **Aktiebolaget Hiertas Bokförlag** har utkommit fjärde häftet å 80 öre af

Märkvärdiga kvinnor
af **Ellen Fries,**
Fil. doktor.

Hittills utkomna häften innehålla lefnadsteckningar öfver: *Roswitha*. — *Anna Komnena*. — *Elisabet af Thüringen*. — *Jeanne d'Arc*. — *Vittoria Colonna*. — *Johanna af Albret*. — *Anna af Sachsen*. — *Leonora Kristina Ulfeldt*. — *Madam de Sévigné*. — *Lady Mary Wortley Montagu*. — *Maria Teresia* (början).

Med porträtt, titelvignetter och initialer framför de olika lefnadsteckningarna. (G. 11286) [1447]

RAMLOSA
Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slags plantskoleartiklar är nu utkommen [1851] och tillsändes franko. Helsingborg i sept. 1889.

N. P. JENSEN

Om 20 öre i frimärken insändas till **Skandinavisk Modetidning**, Stockholm, erhålles pr omgående ett elegant 20-å 24-sid. profnummer i fint koloreradt omslag af den löpande årgången.

BARA 20 ÖRE.

Häftet innehåller mer än 50 ypperliga illustr. jemte beskrifningar öfver dragter, hattar, handarb., monogram m. m.

Endast nr 1 — det praktiska brudutstyrelseumret — betingar ett pris af 40 öre. Tio nr lemmas för 1,50; 20 för 2,50.

Försök Germania!

Germania klädningstyget är ett nytt, nästan outslitligt, tjockt och varmt klädningstyg, som tillverkas i moderna mönster. Priset endast 49 öre metern = 29 öre aln. Kan endast köpas hos tillverkaren **A. Williamson, Stockholm, Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp.**

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver endast då 20 öre följa. [1874]

CARL WARMUTH,

Christiania,
Kungl. Hofmusikhandlare.
På mitt förlag utkommet och är att tillgå hos alla Bok- & Musikhandlare:

Agathe Gröndahl
Album Pianoværker,
innehållande
11 Favoritkompositioner
kr. 3: 00.

Agathe Gröndahl
Album Sångværker,
6 Favoritsånger, m. piano
kr. 2: 00,
med original- och öfversatt engelsk text.

Mot direkt insändande af beloppet tillsändas häftena franko pr post. [1401]

En ny, vacker, intressant romansamling (35 kr.) till 10 kr. Adr. »Rampris», Baggetorp. [1471]

Familjeläsning.

På **Fahlerantz & Cos** förlag hafva nyligen utkommit:

nya upplagor

af
L. Dillings

samlade skisser och berättelser

ur

hvardagslivet

omfattande de tre serierna:

Hvardagsmänniskor, 3:e upplagan å 3,25

Genom lörarne, 2:a upplagan å 3,25

I kupén, 2:a upplagan å 1,75

Vid köp på en gång af alla tre serierna erhållas de utan förhöjning i priset inbundna i två prydliga band.

Julius Stindes böcker:

Borgarfolk eller Herrskapet Buchholz,
I, 3:e uppl., å 2,25
II å 2,00
III («Fru Wilhelmina») å 2,25
Borgarfolk på resa, 2:a uppl., å 1,75
Fru Buchholz i Orienten å 2,75

N. P. Ödmans senaste bok:

Från Vår- och Sommarkagar,
Förre samlingen, 5:e tusendet å 2,25
Senare samlingen, 4:e tusendet å 2,50 [1452]

Blott 40 öre,

eller med postarvode 60 öre, kostar den vakna och innehållsrika

Stockholms-Tidningen

för hela februari.

Prenumeration för hela året kan med endast 3 kr. 60 öre ännu ske.

Gratis i snyggt bokformat erhålla alla nya prenumeranter, hvad som före den 1 februari utkommit af **följetongen**, Kvinnokärlek, i fall post kvittot insändes senast den 3 febr. till tidningen.

OBS. Annonser införes blott denna gång.

Prenumerera nu strax på prof! (G. 11115) [1455]

Ett tillfälle att köpa så billigt återkommer aldrig.

30,000 meter 1:ma Halfylle Flanell som kostar grå 70 öre, röd 88 öre och hvit 84 öre, bortslumpas till grå 51 öre, röd 61 öre och hvit 61 öre metern.

A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp. [1873]

enligt öfverenskomme mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris

Smedman den yngres Handels-Skola,

Stockholm, Biblioteksgatan 5. Telefon 62 59.

Undervisning meddelas i alla merkantila ämnen, hvaribland språk och stenografi. Inträde i läroverket kan ske vid hvilken tidpunkt på året som helst, så långt utrymme medgifver. Anmälningstid: under sommarmånaderna kl. 10—1/22, under vinternådena hvardagar kl. 1/210—1 och 3—1/27 samt söndagar kl. 1/29—1/211. Dugliga biträden anbefallas i Herrar Affärsmäns benägna åtanke. Revisjoner verkställas af pålitliga personer. A skrivelser anhäles om fullständig adress. [1468]

Patenterade Mattsopningsmaskiner

rengöra mattorna fullkomligt, utan att slita dem, åstadkomma intet dam vid sopning. Böra icke saknas i något hem, där mattor finnas. Blifva i längden billigare än andra mattsopare. Försäljas af

Bröderna Larsson & Komp., Telegrafgränd 1.
Stockholm & Göteborg. [1461]

Läroanstalt för Damer.

I bokhålleriskolan vid Gnesta utbildas fruntimmer till dugliga kontorister och kassörer i alla branscher af affärsverksamhet. Undervisningen består af en genom mångårig praktik väl förfaren kontorist och tvänne lärarinnor. Skriftliga förfrågningar besvaras mot porto af fröken A. Keventer, adr. Gnesta.

Ref. Föreståndaren för Labbetorps Bokhåller-Institut Herr C. J. Lindeberg, adr. Kilsmo. [G. 10487] [1412]

Permar till Idun 1889

finnas nu tillgängliga i på samma gång elegant och praktisk utstyrel, så att damm och smuts ej häfta vid dem.

De tillhandahållas dels i blätt och guld, dels i rödt och guld med klothygg. Priset är i år

1 krona 25 öre.

Inga permar expedieras, utan att beloppet först insändts antingen medels postanvisning eller ock i sparmärken (ej frimärken!). Efter erfarenheten från förra året, vilja vi enträget uppmana Iduns läsarinna att med första insända sina rekvisitioner, på det de må vara säkra om att ej komma, sedan upplagan, som på förhand bestämmes, är slutsåld.

Obs! Dem af Iduns läsarinna, som sakna n:r 7 och 9 för detta år, meddelas, att dessa nummer komma att nyttryckas på nyåret, för så vidt minst 100 anmälningar härom, åtföljda af rekvisition på permar, ingå. För öfrigt kunna öfriga nummer af årgången erhållas till komplettering mot insändande af 15 öre i frimärken pr nummer.

Med utmärkt högaktning
Frithiof Hellberg

Red. o. utgifvare af Idun.

[1359]

Hvar kan verkligt godt te erhållas?

Mina äkta teer säljas endast kontant, och då alla mellanhänder undvikits, kunna de lemnas billigare än hos någon, hvilket ock bevisats af att

omsättningen 1889 fyradubblats.

Pr efterkräf, postförskött à 1: 80, 2: 40, 2: 80, 3: 60, 4: 80 pr 1/2 kilo (för 15 kronor fraktfritt).

Alex. Barclay, Göteborg.
(Nord. A.-B., Göt. 2670x10) [1398]

H. SACKMANN
53 Drottninggatan 53
Stockholm
Priskuranter gratis.

[1360]

Försäkrings-Aktiebolaget

Skandia

Stockholm

Köfvekontor: Mynttorget 1.

[1366]

Alla fördelar framför andra sorter!

Allmänt erkänt bästa

Snörlif "La Gracieuse",

såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos

Henric Labatt,

Kongl. Hofleverantör,

27 Drottninggatan 27

Stockholm.

Obs. Tillsändes, om lifvidden uppgifves i centimeter eller decimaltum.

[1355]

NYHET! Prima Balhandskar

med breda silkessömmar

med 3 knap. 4 6
kr 1:75, 2:00, 2:50,

utan silkessömmar, mindre nummer

3 knap. 4 6
1 kr. 1:40, 1:65 samt 10 och 16 knap.

Kulörta 4-knap., breda silkessömmar kr. 1: 50.

Butiker:

45 Vesterlånggatan 45, 5 Sturegatan 5, 24 Södermalmstorg 24.
[1458] **CARL MALMBERG.**

På Albert Bonniers förlag har nyss utkommit:

Urania

af **Camille Flammarion.**

Pris 1 krona 25 öre.

Detta mästerliga arbete af den berömda astronomen, som föreligger i en mönstergill översättning, har i sitt hemland väckt ett oerhördt uppseende och afhandlar mensklighetens viktigaste frågor. [1470]

Sveriges billigaste Dagblad.

45,000
läsare.

45,000
läsare.

40

öre i månaden.

Förmånligaste Annonstidning.

Snabbaste Nyhetstidning.

45,000
läsare.

45,000
läsare.

Goda Följetongr.

Försök

tidningen
på ett
kvartal
eller
en månad.

(G. T. A. 248x1) [1453]

Profver å

Hvita Varor:

Bomulls: Hollands, Madapolam, Shirting, Piqué, Tvills, Kambrik, Parkum, Peignoirtyger, Striped Medium, Victoria lawn m. m.

Linne: Lakans- och Örngottslärfter, Handduksväfnader, Serveter, Dugar och Irlandslärfvt sändas frilt från

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin,

7 Storkyrkobrinken 7.

STOCKHOLM.

Priskuranter å Sängar, Sängkläder, Trikåvaror. Väfnader och färdigsydda utstyrlar sändas på begäran.

Till finare Damunderkläder finnas utmärkta bomullsväfnader, hvilka i utseende och känsel likna linne, tillverkade af rundtrådiga, hårdtvinnade garner och särdeles omtyckta för sin hållbarhet och smidighet.

Beställningar, uppgående till minst 50 kr. sändas fraktfritt till närmaste ångbåts- eller järnvägsstation, undantagandes tyngre eller mera skrymmande gods, såsom: Mattor, Möbler, Sängar och Sängkläder. [1450]

I alla boklädor: Det passar sig inte. Handledning i god ton för att undvika missstag i dräkt, uttrycksätt och uppförande. Klotband 1 kr. 25 öre. En gåfva på lefnadsvägen af Anny Wothe. Häft. 80 öre; klotband 1 kr. 25 öre. [1358]